

arenaidé

Ett söndrat land

Skolval och segregation i Sverige

PER KORNHALL

GERMAN BENDER

ETT SÖNDRAT LAND
Skolval och segregation i Sverige

© Arena Idé 2018

Rapporten kan laddas ner från www.arenaide.se/rapporter

Foto omslag: Pixabay

PER KORNHALL
*fil dr, oberoende skolexpert,
medlem av The European
Education and Training Expert
Panel och fd ledamot av Kungl.
Vetenskapsakademiens
skolkommitté*

GERMAN BENDER
*Programchef arbetsmarknad
Arena Idé*

Innehåll

Sammanfattning	6
Introduktion	6
Skolvalssegregation i 30 medelstora svenska kommuner	8
Olika sorters segregation i friskolor och kommunala skolor	8
Tre typer av kommuner	9
<i>Grupp 1: Kommuner med tydlig skolvalssegregation</i>	<i>10</i>
<i>Grupp 2: Kommuner med segregation, dock ej tydlig skolvalssegregation</i>	<i>12</i>
<i>Grupp 3: Kommuner utan tydlig segregation</i>	<i>13</i>
<i>Fallet Nyköping – granskning av ett hyllat experiment</i>	<i>13</i>
Forskning om skolsegregation	16
Skolsegregationen i Sverige	16
Skolval och segregation i Sverige	19
Skolval och segregation i andra länder	22
Segregationens konsekvenser	24
Slutsatser	30
Referenser	32
Bilaga 1 – Så genomfördes studien	40
Bilaga 2 – Segregationstabeller för 30 svenska kommuner	46
Grupp 1: Kommuner med tydlig skolvalssegregation	47
Grupp 2: Kommuner med segregation, men inte tydlig skolvalssegregation	54
Grupp 3: Kommuner utan tydlig segregation	59

Sammanfattning

Debatten om svensk skola saknar ett lokalt perspektiv. Den sociala och etniska segregationen är ett högst konkret problem som märks i våra skolor och på de platser där barnen rör sig och möts – eller inte möts. Därför vill vi i denna rapport visa hur skolsegregationen ser ut på lokal nivå. Genom att studera samtliga 30 kommuner med 50–100 000 invånare vill vi illustrera det som är barnens men också lärares, rektorers och kommunala skolförvaltningars vardag runt om i Sverige: en kraftfull segregation.

1. Vi studerade 30 kommuner och fann skolsegregation i 28. Över hälften (16) av kommunerna har en skolsegregation som i hög grad är orsakad av skolvalet. Vi kallar detta skolvalssegregation.

2. Av totalt 356 högstadieskolor i de 30 kommunerna är 147 (det vill säga fyra av tio) segregerade.

3. Segregationens karaktär skiljer sig mellan kommunala och fristående skolor. Friskolor är kraftigt överrepresenterade bland skolor med hög andel svenskfödda och/eller välutbildade föräldrar. Kommunala skolor dominerar stort bland skolorna som har många elever vars föräldrar har lägre utbildningsnivå och/eller är utrikesfödda.

Eftersom många friskolor är små och många kommunala skolor är stora, blir bilden annorlunda om vi tittar på elevantal i årskurs nio. Av eleverna i årskurs nio som går i segregerade skolor med hög andel svenskfödda och/eller högutbildade föräldrar, går 49 procent i friskolor. Av eleverna som går i kraftfullt segregerade skolor med hög andel lågutbildade och/eller utlandsfödda föräldrar återfinns endast 6 procent i friskolor och hela 94 procent i kommunala skolor.

I rapporten redovisas också svensk och internationell forskning om sambandet mellan friskolor, skolval och segregation, samt om segregationens konsekvenser. Den övergripande slutsatsen är att skolvalssystem i alla undersökta länder har bidragit till ökad etnisk och socioekonomisk segregation, samt att segregationen har en rad negativa effekter på individ och samhällsnivå.

Enligt såväl internationell som svensk forskning används möjligheten att välja skola främst av de mer väletablerade i samhället, vilket i Sverige oftast är svenskfödda personer med högre utbildningsnivå. Denna segregation orsakas vanligen av att mer väletablerade familjer väljer bort skolor och grupper av människor. Även om vi fokuserat på friskolor i denna rapport, är det viktigt att påminna sig om att samma mekanism, att välja bort icke önskvärda skolor och elevgrupper, på samma sätt gör kommunala skolor segregerade.

Skolan har inte bara en kunskapsförmedlande funktion utan är också central för ett demokratiskt samhälle med hög grad av social tillit, som Sverige varit och vill vara. Vår rapport visar att dagens svenska skola verkar i motsatt riktning och förstärker socioekonomiska och kunskapsmässiga skillnader mellan elever – den sönder och bryter ner mer än den enar och rustar.

Introduktion

Skolan är en central institution i ett demokratiskt samhälle. Inte bara för sin kunskapsförmedlande funktion utan även som mötesplats för alla barn, oavsett socioekonomisk och etnisk bakgrund. Detta tar Skolverket fasta på i en färsk analys: ”För att skolan ska vara en sammanhållande kraft i ett demokratiskt samhälle är det viktigt att elever med olika bakgrund möts och får möjligheter att skapa gemensamma erfarenheter och förståelse för varandra. En alltför omfattande skolsegregation kan alltså medföra ökade svårigheter för skolväsendet att genomföra både sitt kompensatoriska uppdrag och sitt värdegrundsuppdrag.”^[1]

Men denna viktiga princip är inte längre vägledande för den svenska skolan. Under de senaste två årtiondena har vi tvärtom skapat ett skolsystem som lett till en alltmer segregerad skola, en skola där elever från skilda bakgrunder möts alltmer sällan och får allt mindre likvärdiga förutsättningar att klara skolan.

När Sverige införde en skolmarknad i början av 1990-talet hade vi ett av världens bästa och mest likvärdiga skolsystem.^[2] En av grundprinciperna för den svenska skolan var att undvika olika skolsystem för olika samhällsklasser. Vi har nu genom marknadsreformerna i hög grad återskapat ett sådant system.

Enligt historikern Björn Åstrand har marknadsreformerna fört den svenska skolan tillbaka till den hybrid av offentlig och privat utbildning och olikvärdighet som fanns innan den ganska ”kortlivade framgången med den socialdemokratiska välfärdsstaten”.^[3] Det skolsystem vi hade innan enhetsskolans uppbyggnad var starkt uppdelat efter de förutsättningar eleven hade med sig hemifrån. Detsamma kan man tyvärr säga om dagens skola. Var den likvärdiga och framgångsrika svenska skolan en lyckosam men kortvarig fas som vi är på väg att lämna bakom oss?

Debatten om svensk skola förs ofta på systemnivå och ur ett nationellt perspektiv. Men segregationen är ett högst lokalt fenomen. I denna rapport vill vi visa hur skolsegregationen ser ut på skol- och kommunal nivå och korrigera den missvisande men vanligt förekommande bilden av segregation som ett storstadsfenomen. Därför har vi studerat samtliga 30 svenska kommuner med 50–100 000 invånare och vår analys visar tydligt hur elever sorteras utifrån sina föräldrars etniska och socioekonomiska bakgrund.^[4]

Vi kan visa att skolan i Sverige har blivit en söndrande snarare än en stärkande samhällsinstitution. Förhoppningsvis kan vår analys bidra till en fördjupad politisk diskussion och till den krisinsikt som vi tror behövs för att på allvar ta itu med de stora systemfel som drar isär den svenska skolan och därmed samhället. Skolsegregationen är inte fråga som huvudsakligen bör diskuteras av utbildningspolitiker – vi måste inse att segregationen är ett av våra största samhällsproblem, med konsekvenser som både bildligt och bokstavligen sträcker sig långt utanför skolans område och långt efter att ett barns skolgång är avslutad.

---

1 Skolverket 2018, s. 39.

2 Thullberg 2012.

3 Åstrand 2016.

4 Se bilaga 1 för en beskrivning av hur studien genomfördes.

Skolvalssegregation i 30 medelstora svenska kommuner

För att visa hur skolsegregationen ser ut på lokal nivå runt om i landet, har vi studerat skolvalets segregande effekt på högstadieskolor i alla svenska kommuner som har 50–100 000 invånare.^[5] Vi har använt oss av data för samtliga högstadieskolor i dessa kommuner, hämtade ur Skolverkets databas Siris. För varje kommun har vi rangordnat skolorna efter andelen elever med svenskfödda och/eller högutbildade föräldrar, med hjälp av ett segregationsindex som tar hänsyn till föräldrarnas utbildningsnivå (mer än gymnasieutbildning) och födelseland (svenskfödda eller ej). Vi valde dessa två variabler eftersom den första är en av de viktigaste bakgrundsfaktorerna för elevers studieresultat och den andra kan visa på segregation utifrån etnisk tillhörighet.

Olika sorters segregation i friskolor och kommunala skolor

Genom att redovisa hur många av de segregerade skolorna som är friskolor, kan vi åskådliggöra den segregande effekt som skolvalet har. Av de 30 undersökta kommunerna är hela 28 segregerade. I 16 av dessa är segregationen i högstadieskolorna starkt orsakad av skolvalet och av friskolornas möjlighet att etablera sig var de vill och använda kö vid antagning (i stället för närhetsprincip som kommunerna måste använda enligt skollagen). Vi kallar detta skolvalssegregation.

Av 356 undersökta skolor i de 30 kommunerna kan vi visa att 147 (det vill säga fyra av tio) är tydligt segregerade. I vår studie framträder också en i de flesta kommuner kraftig segregation mellan kommunala och fristående skolor. Friskolor är kraftfullt överrepresenterade bland de skolor som är starkt ”positivt” segregerade, alltså där det går många barn med svenskfödda och/eller välutbildade föräldrar.^[6] Friskolor är dessutom kraftigt underrepresenterade bland starkt ”negativt” segregerade skolor, där det går många barn till lägre utbildade och/eller utlandsfödda föräldrar. Detta visar att skolvalet har en kraftfull påverkan på skolsegregationen i svenska medelstora kommuner.

Vår genomgång visar att 58 procent av de tydligt ”positivt” segregerade skolorna, med hög andel välutbildade och/eller svenskfödda föräldrar, är friskolor. Friskolor är skolor som föräldrar/barn har valt – inte blivit placerade i på grund av närhetsprincip (vilket kan vara fallet med kommunala skolor). Bland starkt ”negativt” segregerade skolor, det vill säga skolor med en hög andel utlandsfödda och/eller lägre utbildade föräldrar, är endast 14 procent friskolor. Här dominerar alltså de kommunala skolorna stort.

Men då många friskolor är små och många kommunala skolor är stora, blir bilden annorlunda om vi tittar på elevantalet i årskurs nio. Omkring

5 En mer noggrann genomgång av den metod vi använt, de 30 kommunerna som ingår och hur index beräknades finns i bilaga 1.

6 Begreppen ”positivt” respektive ”negativt” segregerade skolor är forskningstermer som syftar på segregationens betydelse för skolans *resultat* och ska inte läsas som en värdering av segregationen som sådan. Därför har vi konsekvent skrivit orden med citattecken. ”Positivt” betyder alltså att skolan är segregerad på ett sätt som statistiskt sett ger bättre skolresultat (exempelvis betyg eller nationella prov) än om skolan varit mindre segregerad. Likaledes innebär ”negativt” segregation att skolans elevsammansättning är korrelerat med sämre genomsnittliga resultat än om skolan varit mindre segregerad.

hälften (49 procent) av eleverna på starkt ”positivt” segregerade skolor (med hög andel svenskfödda och/eller högutbildade föräldrar) går på friskolor medan bara 6 procent av eleverna på starkt ”negativt” segregerade skolor går på friskolor (tabell 1 nedan).

Tabell 1. Positivt och negativt segregerade skolor indelade efter huvudman

Segregation	Kommunala	Fristående	Andel elever på friskolor
Starkt ”positivt” segregerade skolor	1 680 elever	1 635 elever	49 procent
Starkt ”negativt” segregerade skolor	4 329 elever	273 elever	6 procent

Det är värt att notera att bland de ”negativt” segregerade friskolorna (med högre andel lågutbildade och utlandsfödda föräldrar) i vårt material är flera religiösa (till exempel i Uddevalla, Örnsköldsvik, Falun och Norrtälje) och bara två av dem är drivna av de stora vinstdrivande skolkoncernerna (i Järfälla och Sollentuna). Om man dessutom beaktar att flera av de ”positivt” segregerade kommunala skolorna (med hög andel välutbildade och svenskfödda föräldrar) är så kallade ”kommunala friskolor”, som kommunalt drivna Montessoriskolor, musikklasser och liknande, förstår man att den statistik vi har tagit fram inte överdriver utan *underskattar* skolvalssegregationen.

En annan orsak till att skolvalssegregationen sannolikt underskattas i vår analys är att vissa skolor är segregerade på grund av att de ligger i avlägsna områden med dåliga kollektivtrafikförbindelser (exempelvis Lidens skola i Sundsvall). Dessa skolor är alltså inte segregerade på grund av skolval, utan enbart på grund av boendesegregationen. Av resurs- och tidsskäl har vi inte haft möjlighet att sortera bort sådana skolor ur vår undersökning, men om det gjordes skulle skolvalssegregationen i dessa kommuner framträda ännu tydligare.

Tre typer av kommuner

Vi har delat in kommunerna i tre grupper, efter segregationens karaktär:

1. en grupp med 16 kommuner med tydlig skolvalsorsakad segregation
2. en grupp med 12 tydligt segregerade kommuner, där skolvalet inte entydigt kan pekas ut som den starkaste segregationsdrivande kraften
3. en grupp med två kommuner som inte kan sägas vara starkt segregerade.

För varje grupp presenterar vi en eller två ”modellkommun/er” som får representera den gruppen.

Vi kommenterar också särskilt situationen i Nyköping, eftersom det är en kommun (tillhörande den första gruppen, med skolvalsorsakad segregation) som har fått mycket uppmärksamhet för sitt försök att på kommunal nivå bryta segregationen inom skolan. Som vi kan se har projektet blivit mindre framgångsrikt än vad som tidigare rapporterats, eftersom det generösa regelverket för etablering av friskolor gjort det möjligt för välutbildade svenskfödda föräldrar att söka sig till andra skolor och därmed

undergräva politikernas ambition att skapa en mer sammanhållen och mindre segregerad skola.

I följande avsnitt beskrivs respektive grupp och ett fåtal kommuner som får utgöra typfall. Tabeller över samtliga 30 undersökta kommuner finns i denna rapports bilaga 2.

Grupp 1: Kommuner med tydlig skolvalssegregation

De 16 kommunerna i den här gruppen uppvisar en tydlig skolvalsorsakad segregation. Det innebär att svenskfödda och välutbildade föräldrar i hög grad valt bort kommunala skolor till förmån för friskolor – och att lågutbildade och icke svenskfödda föräldrars barn i hög utsträckning går i kommunala skolor. Två typiska exempel är Sundsvall och Östersund (tabell 2 och 3) där vi först redovisar Sundsvall med förklaringar till tabellen.

Tabell 2. Segregationsmönstret i Sundsvall

	Skolor i Sundsvall	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Sundsvall, samtliga huvudmän	14	41			
	Heliås lärcentrum	3	15	-11	-26	37
	Mimerskolan	3	16	-11	-25	36
	Sundsvalls Montessoriskolan	8	22	-6	-19	25
	Njurunda Friskola	5	27	-9	-14	25
	Engelska Skolan i Sundsvall	13	22	-1	-19	20
Måttligt eller ej segregerade skolor	Kunskapsakademin	5	30	-9	-11	20
	Vibackeskolan 7-9	10	38	-4	-3	7
	Bergsåkers skola	9	40	-5	-1	6
	Matfors skola	4	46	-10	5	5
	Prolympia, Sundsvall	6	49	-8	8	-0
	Stöde skola	14	58	0	17	-17
"Negativt" segregerade skolor	Höglundaskolan	29	46	15	5	-20
	Hagaskolan 2	26	51	12	10	-22
	Nivrenaskolan	19	58	5	17	-22
	Lidens skola	25	70	11	29	-40

UB (utländsk bakgrund) = andel elever som är utrikesfödda eller vars bägge föräldrar är utrikesfödda

UE (utan eftergymnasial utbildning) = andel elever med bägge föräldrar utan eftergymnasial utbildning

BIV (bakgrundsindexvärde) och **UIV** (utbildningsindexvärde) är indexvärdena vi räknat fram för utländsk bakgrund respektive utbildningsnivå, i förhållande till kommunens medelvärde. Ett negativt värde innebär att skolan har fler elever vars föräldrar bägge är svenskfödda och/eller har eftergymnasial utbildning. Ett positivt värde anger motsatsen.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabellen ska läsas som följer: i Sundsvall finns det sex skolor som är "positivt" segregerade (grönt i fältet längst till vänster) i så måtto att de har en liten andel elever med lågutbildade och/eller utlandsfödda föräldrar. Fem av dessa är friskolor (markerade med blått). Fyra skolor i kommunen, samtliga kommunala (rött), är "negativt" segregerade (ljusrött i fältet längst till vänster) och har alltså många elever med lågutbildade och/eller

utlandsfödda föräldrar.^[7] Skolan precis ovanför vår brytpunkt (Kunskapssakademin) har alltså 5 procent elever med utlandsfödda föräldrar och 30 procent elever vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning. I skolan precis under vår brytpunkt (Höglundaskolan) har i stället 29 procent av barnens föräldrar utländsk bakgrund och 46 procent saknar eftergymnasial utbildning.

Som framgår av färgkodningen är fem av de sex starkt ”positivt” segregerade skolorna friskolor och alla de starkt ”negativt” segregerade skolorna är kommunala. Nedan finns motsvarande tabell för Östersund.

Tabell 3. Segregationsmönstret i Östersund

	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Östersund, samtliga huvudmän	12	36				"Positivt" segregerade skolor
Friggaskolan	5	13	-7	-23	30	
Prolympia, Östersund	7	25	-5	-11	16	Måttligt eller ej segregerade skolor
Östersunds Waldorfskola	5	27	-7	-9	16	
Storsjöskolan	8	29	-4	-7	11	
Östbergsskolan 2	10	29	-2	-7	9	
Lugnviksskolan	8	32	-4	-4	8	
Vallaskolan 7-9	13	28	1	-8	7	"Negativt" segregerade skolor
Kastalskolan	4	50	-8	14	-6	
Treälvsskolan 1	7	50	-5	14	-9	
Parkskolan	24	41	12	5	-17	
Torvallaskolan	39	66	27	30	-57	

* Se tabell 2 för förklaring av kolumner.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Som framgår av tabellen är den starkt ”positivt” segregerade skolan i Östersund en friskola, liksom två av de som ligger under vår brytpunkt. Den starkt ”negativt” segregerade är kommunal.

7 Samtliga tabeller indelade efter segregationsmönster (grupp 1-3) finns redovisade i bilaga 2.

Grupp 2: Kommuner med segregation, dock ej tydlig skolvalssegregation

I den här gruppen finns tolv segregerade kommuner där segregationen inte lika tydligt är skolvalsorsakad, utan i högre grad kan bero på boendesegregation (även i de flesta av dessa kommuner kan man dock se att skolvalet ökar segregationen). Två exempel är Varberg och Järfälla.

Tabell 4. Segregationsmönstret i Varberg

	Skolor i Varberg	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Varberg, samtliga huvudmän	12	40			
	Ankarskolan 6-9	5	27	-7	-13	20
Måttligt eller ej segregerade skolor	Lindbergs skola 4-9	6	38	-6	-2	8
	Bläshammar skola 1-9	11	35	-1	-5	6
	Påskbergsskolan 7-9	13	33	1	-7	6
	Kunskapsskolan Varberg	16	36	4	-4	0
	Almers skola 7-9 och grundsärskolan äldre elever	20	33	8	-7	-1
	Rolfstorps skola F-3, 7-9 och fritidshem	5	48	-7	8	-1
	Håstensskolan 8-9	16	44	4	4	-8
	Våröbackaskolan F-3, 7-9 och fritidshem	9	52	-3	12	-9
"Negativt" segregerade skolor	Hagaskolan 4-9	27	41	15	1	-16
	Vidhögeskolan 6-9	12	58	0	18	-18
	Bosgårdsskolan 6-9	18	58	6	18	-24

* Se tabell 2 för förklaring av kolumner.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Som framgår av tabellen för Varberg, är den starkt "positivt" segregerade skolan en kommunal skola, liksom den enda skola som ligger under vår brytpunkt.

Tabell 5. Segregationsmönstret i Järfälla

	Skolor i Järfälla	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Måttligt eller ej segregerade skolor	Järfälla, samtliga huvudmän	34	39			
	Engelska Skolan i Järfälla	30	24	-4	-15	19
	Fjällensskolan	25	38	-9	-1	10
	Viksjöskolan	28	41	-6	2	4
	Björkebyskolan	27	43	-7	4	3
	Källtorpskolan	40	49	6	10	-16
"Negativt" segregerade skolor	Kvarnskolan	49	47	15	8	-23
	Vittra Jakobsberg	60	40	26	1	-27
	Tällbohovskolan	82	66	48	27	-75

* Se tabell 2 för förklaring av kolumner.

■ Friskola ■ Kommunal skola

I tabellen framgår att det inte finns någon starkt ”positivt” segregerad skola i Järfälla. Men den skola som ligger närmast att vara det är en friskola (Engelska skolan). En friskola (Vittra) återfinns också bland skolorna under vår brytpunkt för ”negativ” segregering.

Att kommunerna i den här gruppen har mindre kraftigt inslag av skolvals-segregation innebär inte att det inte finns skolsegregation. Situationen kan dessutom snabbt förändras om friskolor etablerar sig i andra lokaler.

Grupp 3: Kommuner utan tydlig segregation

I gruppen utan tydligt segregerade skolor finns bara två kommuner: Skellefteå och Skövde. Båda dessa kommuner saknar friskolor. Även här finns naturligtvis segregation, men inte så kraftfull som i alla de andra kommunerna. Skellefteå är en utpräglad glesbygdskommun och skillnaderna i barns förutsättningar är mindre på alla högstadieskolor. I Skövdes tabell ser vi mindre avvikelser från kommunens medel och ingen högstadieskola är friskola.

Tabell 6. Segregationsmönstret i Skövde

Skolor i Skövde	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Skövde samtliga huvudmän	20	43			
Vasaskolan	13	38	-7	-5	12
Stöpenskolan	9	51	-11	8	3
Vasaskolan	22	42	2	-1	-1
Eriksdalskolan	18	54	-2	11	-9
Helenaskolan	37	45	17	2	-19

Måttligt
eller ej
segregerade
skolor

* Se tabell 2 för förklaring av kolumner.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Fallet Nyköping – granskning av ett hyllat experiment

En av kommunerna i grupp 1 (kommuner med skolvalssegregation) är Nyköping. Vi har valt att undersöka den kommunen närmare eftersom man där gjort ett internationellt uppmärksammat och till och med prisbelönt försök att bryta segregationen.^[8] Kommunpolitikernas metod var att lägga ner ett antal högstadieskolor och bygga en ny, där man tänkte sig att alla elever från de nedlagda skolorna skulle gå. Vår studie visar emellertid att projektet inte blivit så lyckat som man hoppats och som det rapporterats i medierna.

Visserligen har Nyköping brutit den värsta ”negativa” segregationen, men man rör inte alls på den skolvalsbaserade flykten (så kallad ”white flight”^[9]) från den nu enda mer blandade skolan. Denna skola, som nu är den enda kommunala högstadieskolan, är mindre segregerad än vad de tidigare fyra kommunala skolorna var. Men det är också väldigt tydligt att en stor del av de svenskfödda och välutbildade föräldrarna valt bort den nya kommunala skolan Nyköpings högstadium (tabell 7 på nästa sida). Resultatet av den så kallade ”Nyköpingsmodellen” har alltså blivit en kraftfull ”positiv”

8 Tenfält 2016, Kinnander 2016, Carlborn 2017, Johansson 2017.

9 ”White flight” är en forskningsterm som används för att illustrera det faktum att skolval ofta ger upphov till att vita medelklassfamiljer använder det för att undfly populationer de inte vill att deras barn ska umgås med.

segregation. Som vi ser i tabellen är de fyra starkt ”positivt” segregerade skolorna friskolor. Den enda övriga högstadieskolan är kommunal.

Tabell 7. Segregationsmönstret i Nyköping läsåret 2015/2016

	Skolor i Nyköping	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Nyköping samtliga huvudmän	21	48			
	Nyköpings Friskola	6	22	-15	-26	41
Måttligt eller ej segregerade skolor	Kunskapsskolan Nyköping	7	33	-14	-15	29
	Mikaeliskolan	11	29	-10	-19	29
	Vittra Kungshagen	11	38	-10	-10	20
	Nyköpings högstadium	26	54	5	6	-11

* Se tabell 2 för förklaring av kolumner.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Några år tidigare fanns det i stället en starkt ”negativt” segregerad kommunal högstadieskola (Långbergaskolan) och inga starkt ”positivt” segregerade skolor (tabell 8 nedan).

Tabell 8. Segregationsmönstret i Nyköping läsåret 2011/2012

	Skolor i Nyköping	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Måttligt eller ej segregerade skolor	Nyköping, samtliga huvudmän	15	51			
	Kunskapsskolan Nyköping	10	43	-5	-8	13
	Vittra Kungshagen	10	46	-5	-5	10
	Borgmästarhagsskolan	11	51	-4	0	4
	Oppebyskolan	5	59	-10	8	2
"Negativt" segregerade skolor	Nicolaiskolan	24	63	9	12	-21
	Långbergsskolan H	70	80	55	29	-84

* Se tabell 2 för förklaring av kolumner.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Läsåret 2011/2012 gick 621 elever i de två friskolorna Vittra och Kunskapsskolan, men 2016 hade antalet friskolor med högstadium ökat till fyra med sammanlagt 1022 elever – samtliga starkt ”positivt” segregerade. Andelen elever i friskolor ökade under samma tid från 12 till 18 procent och elevsammansättningen i dessa skolor utgörs i allt högre grad av svenskfödda och välutbildade föräldrars barn. Utvecklingen över tid kan alltså beskrivas som en resa från en sorts kraftfull (”negativ”) segregation till en annan lika kraftfull (”positiv”). Vi menar att bägge dessa former av segregation är negativa för både eleverna och samhället i stort.

Bild 1. Segregationsmönster för årskurs 9 i Nyköping läsåren 2011/12 och 2015/16

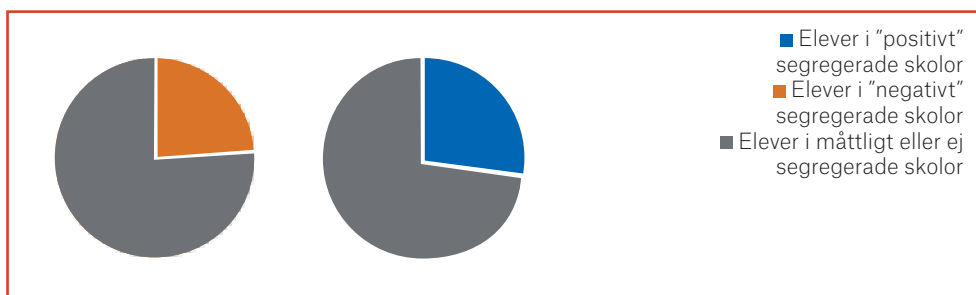

Bild 1 ovan visar att läsåret 2011/2012 var andelen elever i starkt "negativt" segregerade skolor nästan en fjärdedel och inga elever gick i starkt "positivt" segregerade skolor (även om det redan då fanns en tydlig segregation). Fyra år senare fanns det inga elever alls på starkt "negativt" segregerade skolor, i stället gick mer än en fjärdedel av eleverna i starkt "positivt" segregerade skolor. Segregationen har alltså inte minskat – bara bytt ansikte.

Resultatet av politikernas vällovlige sammanslagning av kommunala skolor i Nyköping, är alltså att *fler* elever nu befinner sig i en homogen omgivning än tidigare.

Exemplet Nyköping visar att en kommun kan bryta den mest kraftfulla segregationen bland barn med lägre utbildade och utlandsfödda föräldrar genom att försöka flytta in de socioekonomiskt svagare eleverna till skolor med andra elever. Men man rör inte på den "positiva" segregationen som uppstår när svenskfödda och välutbildade föräldrar väljer nyetablerade friskolor för att slippa sätta sina barn i en skola med mer blandad elevgrupp (den så kallade "white flight"-problematiken).

Nyköping är alltså inte ett exempel på en lyckad insats mot segregation, som det framställts i medierapporteringen, utan snarare ett bevis på att en mycket kraftfull lokal insats för att bryta segregationen i kommunala skolor inte rör på den nationellt reglerade skolmarknadens mekanismer. Nyköpingsexemplet visar tydligt hur bättre bemedlade familjer via skolverket kan "shoppa" sig ut ur det lokala samhällets demokratiska ambitioner.

Orsaken är att reglerna för etablering av friskolor (den så kallade fria etableringsrätten) inte styr mot en heterogen elevsammansättning och därmed undergräver politikernas ambition att rå på skolsegregationen. Vårt skolsystem sätter alltså käppar i hjulet för den som vill motverka segregationen och underlättar för segregeringande aktörer vars själva affärsidé är att erbjuda skolor med mer homogen elevsammansättning.

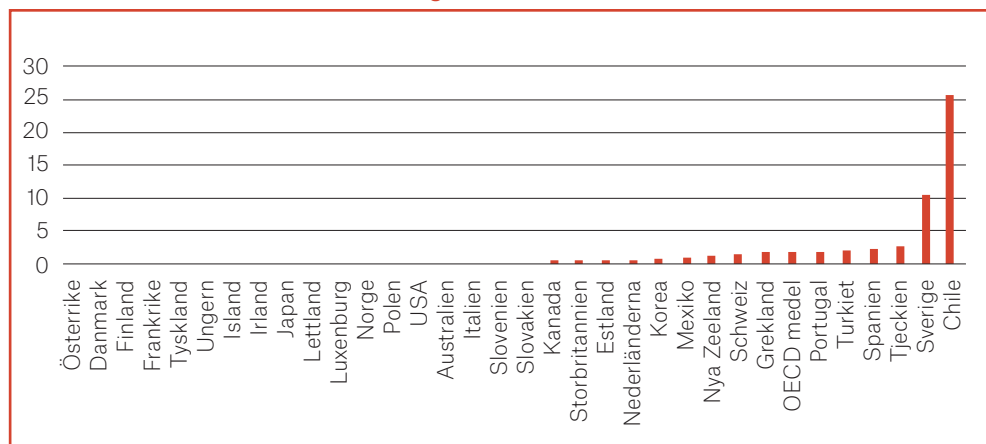
Forskning om skolsegregation

I detta kapitel redovisas svensk och internationell forskning som undersökt i vilken mån skolval har en segregande effekt. Den övergripande slutsatsen från forskningen är att skolval i alla undersökta länder har bidragit till ökad etnisk och socioekonomisk segregation, samt att segregationen har en rad negativa effekter på individ- och samhällsnivå.

Skolsegregationen i Sverige

Den svenska skolmarknaden är helt unik till sin karaktär. Kombinationen av fritt skolval, individuell skolpeng som enda finansieringskälla, i princip fri etableringsrätt för friskolor och full frihet att ta ut vinst på offentligt finansierade skolor saknar motstycke i världen i dag.^[10] Skolforskaren och professorn i nationalekonomi Jonas Vlachos visade till exempel nyligen att Sverige var det land näst efter Chile som i PISA 2015 hade störst andel elever på skolor som drivs för att göra vinst.^[11]

Bild 2. Andel elever i OECD-länder som går i friskolor

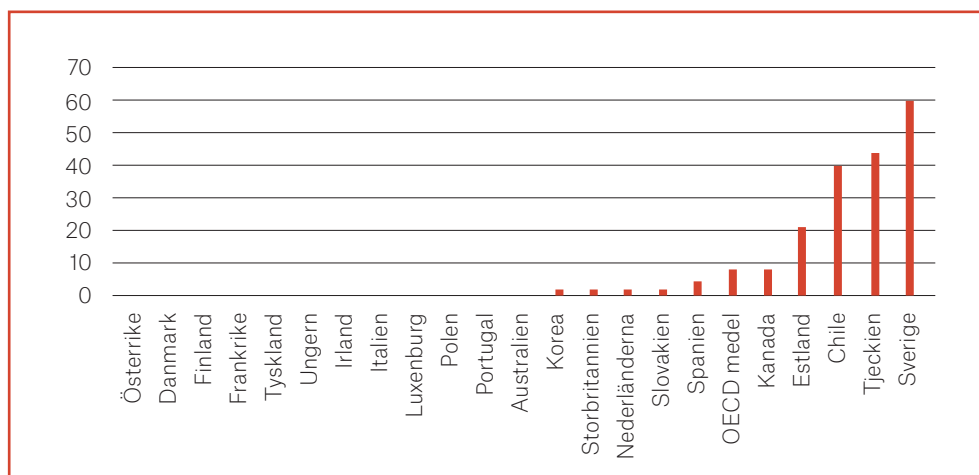
Vad gäller friskolor som drivs med vinstsyfte var Sverige det land där andelen sådana friskolor var störst (Chile tog 2016 bort möjligheten att driva skattefinansierade skolor i vinstsyfte, på grund av de sociala konsekvenserna och kraftfulla protester).

10 Henrekson & Wennström 2018.

11 Jonas Vlachos på Twitter med data från tabell 11.4.7 i OECD 2016.

Bild 3. Andel av friskolorna som är vinstdrivande

Redan 2013 beskrev Skolverket det fria skolvalet och skolmarknaden som ett "genuint dilemma". Man menade att de ökade skillnaderna mellan skolors resultat krävde kraftfulla åtgärder på nationell och kommunal nivå för att likvärdigheten i skolsystemet skulle kunna upprätthållas.^[12] Sedan dess har inte mycket skett, och även om genomsnittresultaten i den svenska skolan har ökat något,^[13] har likvärdigheten fortsatt att minska och skillnaderna mellan skolor och mellan elever från olika socioekonomisk bakgrund fortsätter att öka.^[14]

Den svenska skolan har blivit alltmer segregerad med avseende på föräldrars utbildningsnivå, etniska bakgrund och ekonomiska status. Skolverket slår i sin senaste rapport om likvärdighet i grundskolan fast att:^[15]

- Elevernas socioekonomiska bakgrund har fått större betydelse för betygsresultaten.
- Eleverna har blivit alltmer uppdelade mellan skolor utifrån socioekonomisk bakgrund, det vill säga skillnaderna i skolornas socioekonomiska sammansättning har ökat.
- Eleverna har blivit alltmer uppdelade mellan skolor utifrån om eleverna har någon form av utländsk bakgrund.
- Resultatskillnaderna mellan skolor, den så kallade mellanskolvariationen, har nästan fördubblats under åren 2000–2016.
- Större skillnader i skolors elevsammansättning, det vill säga en ökad skolsegregation, kan förklara det mesta av den ökande mellanskolvariationen åren 2000–2010 och drygt hälften under åren 2010–2015.
- Skolans socioekonomiska sammansättning har fått en större betydelse för elevers resultat (ökade skolnivåeffekter). Det gäller särskilt för elever med svag socioekonomisk bakgrund, som alltså påverkas mer av elevsammansättningen.

Det finns tydliga skillnader mellan kommunala skolor och friskolor vad gäller elevsammansättningen. Flera av dessa framkommer i en analys

12 Skolverket 2013.

13 Som det mäts i de internationella kunskapstesterna TIMSS, PISA och PIRLS.

14 Gustafsson 2017, Lindgren 2016.

15 Skolverket 2018.

av Lärarförbundets utredare Johan Ernestam.^[16] Han visar att det oftast är barn till föräldrar med längre utbildning som går på fristående skolor (friskolor) – detta gäller elever med både svensk och utländsk bakgrund. Sammantaget har friskolor enligt Ernestam “en mer lättutbildad elevgrupp än kommunala skolor”. Hans analys visar bland annat att:

- Ungefär hälften av alla skolor med de 20 procent längst utbildade föräldrarna är fristående, fyra av tio bland den halva skolor som har längst utbildade föräldrar, medan bara drygt var tionde skola med föräldrar som har kortast utbildning är fristående.
- En genomsnittlig fristående skola vid en given andel elever med utländsk bakgrund har en högre andel föräldrar med eftergymnasial bakgrund än en kommunal skola.
- Det finns ytterst få fristående skolor bland skolorna med mindre än 40 procent föräldrar med eftergymnasial utbildning.
- De skolor som tagit emot nyanlända elever (som invandrat de senaste fyra åren) är i hög grad kommunala skolor.
- För alla utbildningsnivåer gäller att det är vanligare att nyanlända går i kommunala skolor än i fristående.
- Ju lägre utbildningsnivå föräldrarna i en skola har, desto högre är andelen nyanlända.

Analysen kan kompletteras med andra siffror från en rapport som Ernestam skrev redan 2015:^[17]

- 65 procent av eleverna på fristående skolor har minst en högutbildad förälder, jämfört med 25 procent på de kommunala.
- 47 procent av eleverna på fristående skolor har ingen lågutbildad förälder. Motsvarande siffra för kommunala skolor är 16,5 procent.
- 85,4 procent av friskolorna har inga nyinvandrade elever. För kommunala skolor är den siffran 37,6 procent.

I rapporten framkommer även att föräldrarnas utbildningsnivå är den enskilda faktor som har störst påverkan på elevernas betyg, en faktor som dessutom blir allt viktigare. För 20 år sedan (1998) skiljde det 25 meritpoäng mellan en elev som har minst en högutbildad förälder och en elev med föräldrar som bara har gymnasieutbildning. År 2015 hade skillnaden nästan fördubblats till 46 poäng.

I en studie från 2016 studerar Pontus Bäckström, numera utredare på Lärarnas riksförbund, de grundskolor där minst 20 procent av eleverna inte når behörighet till gymnasieskolan under åren 2003–2011.^[18] Bäckström kallar dessa skolor ”femtedelsgruppen” och konstaterar att det totala antalet skolor ökat med 15,9 procent under tidsperioden, medan antalet skolor i femtedelsgruppen ökat med 83,3 procent – alltså mer än fem gånger så mycket. Och ökningen i femtedelsgruppen har främst skett bland kommunala skolor: 2003 var det 9,7 procent av de kommunala skolorna som ”producerade” 20 procent gymnasieobehöriga elever i årskurs 9, en siffra

16 Ernestam 2018.

17 Arevik 2015.

18 FLS 2016.

som nästan fördubblats till 17,4 procent åtta år senare. Bland de fristående skolorna låg andelen konstant på 3,8 procent. Skolorna i femtedelsgruppen har dessutom fått en kraftigt förändrad elevsammansättning. Andelen elever med svensk bakgrund hade minskat i över 80 procent av skolorna (150 av 186 skolor i denna grupp). Denna förändring korrelerade dessutom starkt med skolornas resultatförsämring. Sammantaget förklarade förändringen i elevsammansättning omkring 30 procent av variationen i resultatnedgång.

Skolval och segregation i Sverige

I föregående avsnitt har vi visat att den svenska skolan är kraftigt segregerad med avseende på elevernas etniska och socioekonomiska bakgrund, och att segregationen ökat under lång tid. En viktig del av förklaringen till detta är det svenska friskolesystemet, som består av fyra komponenter:

- skolval med kösystem för antagning till friskolor
- etableringsrätt för friskolor
- skolpeng som är kopplad till eleven och tillfaller skolan
- obegränsat vinstuttag och aktiebolagsskolor

Just skolvalets segregande effekt (som givetvis hänger ihop med friskolesystemets övriga tre komponenter, inte minst etableringsrätten) har belagts i ett antal svenska och internationella studier, av vilka några redovisas i detta avsnitt.^[19]

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) konstaterade i en uppmärksamman rapport för tre år sedan att: ”internationell forskning(...) funnit att friaskolval leder till ökad segregation, och att det företrädesvis är föräldrar med god socioekonomisk ställning som söker sig bort från den lokala offentliga skolan.”^[20] I rapporten finner IFAU:s forskare att friskoleexpansionen förklarar omkring 18 procent av den totala ökningen av segregationen mellan elever med utländsk och svensk bakgrund under perioden 1993–2009 (en segregation som ökat ännu mer sedan dess). Vidare finner IFAU att skolsegregationen mellan utrikes- och svenskfödda elever, samt mellan elever med utländsk respektive svensk bakgrund, har ökat mer i de kommuner där val till friskolor har blivit mer utbrett än i kommuner där skolval är ovanligt.

IFAU:s forskningsrön bekräftas i en ny studie från Institutet för analytisk sociologi, Linköpings universitet.^[21] Med SCB-data för tretton årskullar niondeklassare har forskare studerat hur möjligheten att välja mellan olika skolor påverkat skolsegregationen mellan utrikes respektive inrikes födda och mellan barn till låg- respektive högutbildade (det vill säga samma kategorier som vi studerat i vår rapport). Slutsatsen i studien är tydlig: när det startas friskolor i ett område leder det till ökad skolsegregation. Effekten är dessutom störst i områden där boendesegregationen är låg. Forskarna skriver i en artikel på SvD Debatt: ”Sammantaget visar resultaten att ökade möjligheter att välja skola har en tydlig oavsiktlig konsekvens: mer

19 I Kessel & Olme 2018 redovisas fler studier.

20 Böhlmark, Holmlund & Lindahl 2015.

21 Brandén & Bygren 2018a.

homogena skolor med avseende på barnens bakgrund.”^[22] Detta är också, som vi visade tidigare i denna rapport, vad som skett i Nyköping efter att skolpolitikerna försökte minska segregationen genom att slå ihop fyra kommunala skolor till en enda. Det stämmer dessutom väl överens med det generella mönster som vi beskrivit i vår studie av 30 medelstora kommuner.

De två forskarna Jenny Kallstenius och Anders Trumberg har i varsin avhandling visat att en stark mekanism som driver skolvalssegregationen är så kallad ”white flight”, som innebär att mer välbemedlade föräldrar flyttar eller sätter sina barn i skolor med liknande barn och helst utanför socioekonomiskt svaga områden. Trumberg skriver: ”Ett undvikande beteende kan ses hos familjer med resurser att välja andra skolor, där främst elever med svensk bakgrund väljer andra skolor. (...) Skolan som mötesplats mellan majoritets- och minoritetsbefolkning har på dessa platser slutat att fungera.”^[23] Kallstenius för ett liknande resonemang: ”(...) det fria skolvalet riskerar öka segregationen på skolnivå på så vis att resursstarka och studiemotiverade elever söker sig bort från skolor med låg status”.^[24]

Segregationsmekanismen som förklarar dessa empiriska forskningsrön har också studerats av en forskargrupp ledd av professorn i kulturgeografi Bo Malmberg.^[25] Forskargruppen visar att en ökning av synliga minoriteter ”utlöser en process av skolvalssegregation som liknar den i delar av USA”.^[26] Pendlingsavstånden till skolor ökar när andelen elever från synliga minoriteter och från familjer med socialbidrag ökar i ett område – men minskar om andelen högutbildade familjer ökar. Forskarna visar också att skolvalet har bidragit till en ökad segregation som inte kan förklaras av bostadssegregationen.^[27] Malmberg menar att föräldrarnas preferenser när de väljer skola handlar om annat än skolans kvalitet: ”När man frågar föräldrar om skolval så hänvisar de väldigt ofta till att det är skolans kvalitet som är central, men analyserar man det här mer i detalj så ser man att det man menar med kvalitet ofta är skolans sammansättning av olika sociala grupper och olika etniska grupper.”^[28]

Att föräldrar prioriterar elevsammansättningen i valet av skola, men även faktorer som närhet till hemmet, är belagt i både svensk och internationell forskning.^[29] Detta bidrar också till en annan av de mekanismer som driver på segregationen, så kallad ”gräddskumning” (”cream skimming” på engelska), som sker när friskolor genom exempelvis val av etableringsplats, riktad marknadsföring och kösystem försöker locka till sig de mest gynnsamma eleverna. Gräddskumningen är klart märkbar i de data vi tagit fram för denna rapport och syns också tydligt om man studerar elevers socioekonomiska bakgrund i friskolor, som redovisats av skolforskaren Jonas Vlachos (bild 4 nästa sida).^[30]

---

22 Brandén & Bygren 2018b.

23 Trumberg 2011.

24 Kallstenius 2010.

25 Slutsatserna redovisas i flera delstudier inom ramen för forskningsprojektet ”Den svenska skolans nya geografi” vid Stockholms universitet.

26 Malmberg 2013.

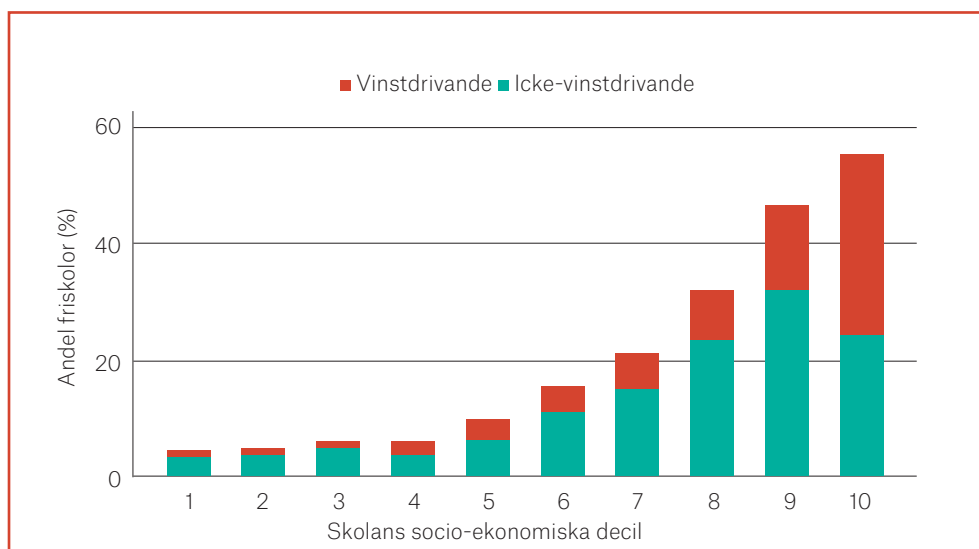
27 Malmberg, Andersson & Östh 2012.

28 ”Studie: Det fria skolvalet ger ökad segregation” (2013).

29 Ett antal studier redovisas i Vlachos 2018a.

30 Vlachos 2014.

Bild 4. Andel friskolor per socioekonomisk decil (2012)

Källa: Skolverkets SALSA-databas och Skolregistret.

Bilden visar samma mönster som vi funnit i vår studie: friskolor, vinstdrivande såväl som ideella, har ett kraftigt ”positivt” selekterat elevurval. Det innebär att barn med socioekonomiskt goda förutsättningar (med andra ord vit medelklass) är kraftigt överrepresenterade bland dessa skolors elever.

Såväl gräddskumning som ”white flight” underlättas av dels (1) vårt nuvarande skolvalssystem och dels (2) den fria etableringsrätten, som gör att friskolor kan etablera sig där de vill och därmed dränera kommunala skolor på de elever som har bäst förutsättningar att klara skolan. Att gräddskumning är så pass attraktivt beror i sin tur på (3) vår för friskolor generösa skolpengsmodell och (4) möjligheten för skolföretag att ta ut vinst. Alla fyra delar av det svenska friskolesystemet bidrar således till segregation genom ”white flight” och gräddskumning. Vi menar att motsatsen vore önskvärd – det svenska skolsystemet borde *motverka* detta.

Resultaten för de ”negativt” segregerade kommunala skolorna i vår studie är också i linje med nya forskningsrön om gymnasie marknaden i Stockholm, som visar att skolor med socioekonomiskt starka elever är ganska opåverkade av marknadiseringen, medan mellannivån blivit utsatt för vad man kan kalla en massproduktion av utbildning och den lägre nivån drabbats hårdast av marknadens stratifierande (skiktande) effekt.^[31]

Sammanfattningsvis är etnisk och socioekonomisk segregation en väl dokumenterad och beforskad effekt av skolval. Skolsegregationen har ökat markant i Sverige sedan införandet av skolval och skolmarknad i början av 1990-talet, med en rad negativa konsekvenser för såväl enskilda elever som samhället i stort. Som framgår av nästa avsnitt är detta inte unikt för Sverige.

31 Forsberg 2018.

Skolval och segregation i andra länder

Även internationellt finner man liknande negativa effekter av skolval som de vi redovisat för Sverige. Därför är OECD:s policyrekommendationer att länder som vill tillåta skolval bör komplettera detta med åtgärder som motverkar de negativa effekterna. Analyser av OECD:s stora internationella PISA-undersökning visar nämligen att skolval ofta leder till segregation.^[32] Man anser sig också ha tydlig evidens för att det, precis som i Sveriges fall, är mer väletablerade föräldrar som använder information om skolor för att göra val. Eftersom det inte heller finns stöd för att elevresultat påverkas positivt av skolval, anser OECD att man bör vara försiktig med skolvalsmodeller och rekommenderade i en specialrapport om Sverige att regeringen reformerar vårt skolvalssystem och skolans finansiering.^[33]

Vad gäller marknadsmekanismer i skolsystem, menar OECD att skolvalet kan förstöra några av de positiva effekter som dessa i teorin skulle kunna medföra, genom att skolvalet ökar den sociala ojämlikheten.^[34] Det är ett resonemang som stämmer väl överens med utvecklingen vi kunnat observera i Sverige sedan friskolereformerna och kommunaliseringen av skolan i början av 1990-talet.

Smith och Meier sammanfattar både amerikansk och internationell forskning och redovisar även resultatet av en egen studie där de testat utgångspunkterna för marknadshypotesen inom skolektorn.^[35] De beskriver något som är ett återkommande resultat i internationell forskning, nämligen att skolval leder till en gräddskumningseffekt ("cream skimming") där mer väletablerade familjer använder skolvalet antingen för att undvika att deras barn delar skola med "lågstatusbarn", eller för att söka sig till specifika religiösa miljöer. Deras forskning visar alltså att skolval ofta handlar om etnisk (ras) tillhörighet och/eller religion. I Europa, där vi av historiska skäl är ovilliga att använda begreppet ras, handlar det snarare om invandrare och religion. Enligt Smith och Meier finns det inga bevis för att föräldrars prioriteringar i skolval handlar om kvalitet, något som framkommit även i andra studier (se föregående avsnitt). De menar i stället att det föräldrarna "köper" med sin skolpeng är rassegregation och religiös likriktning. I praktiken innebär det att offentliga medel används till att skapa "förlorarskolor". Det är ett fenomen som blivit påtagligt i dagens svenska skolsystem och då främst drabbar kommunala skolor i förorter, vilket även framgår av vår studie om 30 svenska kommuner i denna rapport.

Waslander och Thrupp visade i en studie om skolvalsreformerna i Nya Zeeland att effekterna skilde sig åt mellan olika skolor. Arbetardominerade skolor kom in i en negativ spiral medan skolor med hög socioekonomisk status blev relativt opåverkade.^[36] Forskarna menade att statliga åtgärder var nödvändiga för att möta marknadskrafternas segregande effekter. Även den i Sverige välkände skolforskaren John Hattie konstaterar att skolvalsreformen i Nya Zeeland möjliggjorde "white flight" från områden med lägre socioekonomisk status till områden med högre status, vilket ledde till allt större koncentration av etniska minoriteter i skolor med lägre

32 Musset 2012.

33 OECD 2015.

34 Achiron 2014.

35 Smith and Meier 2015.

36 Waslander & Thrupp 2006.

socioekonomisk status.^[37] I en senare artikel beskriver Hattie hur skolvalet i Australien har bidragit inte bara till ökad segregation utan också sämre skolresultat.^[38]

I USA finns mycket forskning om skolval. Lankford och Wyckoff har visat att skolval påverkar den rasmässiga segregationen i skolor, eftersom vita föräldrar tenderar att välja bort skolor med även måttliga andelar latinamerikanska eller afroamerikanska elever och i stället väljer privata skolor med få icke-vita.^[39] Bifulco och Ladd konstaterar att införandet av "charter schools" (offentligt finansierade friskolor, ungefär som de svenska) ökade den rasmässiga segregationen i North Carolina och dessutom ökade kunskapsklyftorna (skillnaderna mellan elevers skolresultat).^[40] Garcia finner att den rasmässiga segregationen beror både på "white flight" och "självssegregering" bland svarta elever och elever med indianskt ursprung.^[41] Att möjligheten till skolval isolerar elever i klass- och rastillhörighet är ett mönster som verkar gälla i alla stater i USA där sådana system har provats.^[42]

Chile är intressant, eftersom det är kanske det enda land som genomfört så långtgående skolmarknadsreformer som Sverige och eftersom man använde samma argument som här: skolmarknaden skulle leda till ökad effektivitet, högre kvalitet och mindre segregation. Även finansieringsmodellen var likartad, man utgick liksom i Sverige från den amerikanska ekonomen Milton Friedmans idé om skolpeng eller skolcheckar ("school vouchers"). Enligt Thieme och Treviño blev dock resultatet inte högre effektivitet, utan lägre kvalitet och framför allt stora skillnader mellan skolor – precis som i Sverige.^[43]

Även på närmare håll, i Nederländerna, har etniskt segregerade skolor blivit ett utbrett fenomen. Orsaken är enligt en studie dels boendesegregation och skolval, dels att nederländska rektorer försöker påverka sammansättningen av elever i sina skolor.^[44] Forskarna bakom studien menar att man i Nederländerna kan prata om en oförenlig konflikt mellan det som upplevs som en rättighet, att välja skola, och en vilja att motarbeta en social erosion av samhörigheten i det nederländska samhället. Med andra ord den motsättning som Skolverket redan i sin lägesrapport 2013 kallade ett "genuint dilemma" för svensk skola.^[45]

Den norska skolan har som helhet inte alls följt Sverige i spåren mot en skolmarknad, men det finns lokala undantag där framför allt Oslo kommun utmärker sig. Oslo har länge haft en högerinriktad kommunstyrelse och har sedan början av 1990-talet gått (för norska förhållanden) långt i att introducera styrmedel som ska stimulera till konkurrens mellan skolor och i någon mening skapa en kvasi-skolmarknad. Detta genom införande av "fritt skolval", offentlig resultatredovisning, ett skolpengssystem och mer målstyrning.^[46] Precis som i Sverige ser man att skillnaderna i ekonomiska förutsättningar och elevsammansättning ökat mellan skolorna i Oslo.

37 Hattie 2014.

38 Hattie 2016.

39 Lankford & Wyckoff 2006.

40 Bifulco & Ladd 2007.

41 Garcia 2008.

42 Frankenberg, Siegel-Hawley et al. 2011.

43 Thieme & Treviño 2011.

44 Sjoerd, Guuske et al. 2003.

45 Skolverket 2013.

46 Bjordal 2016.

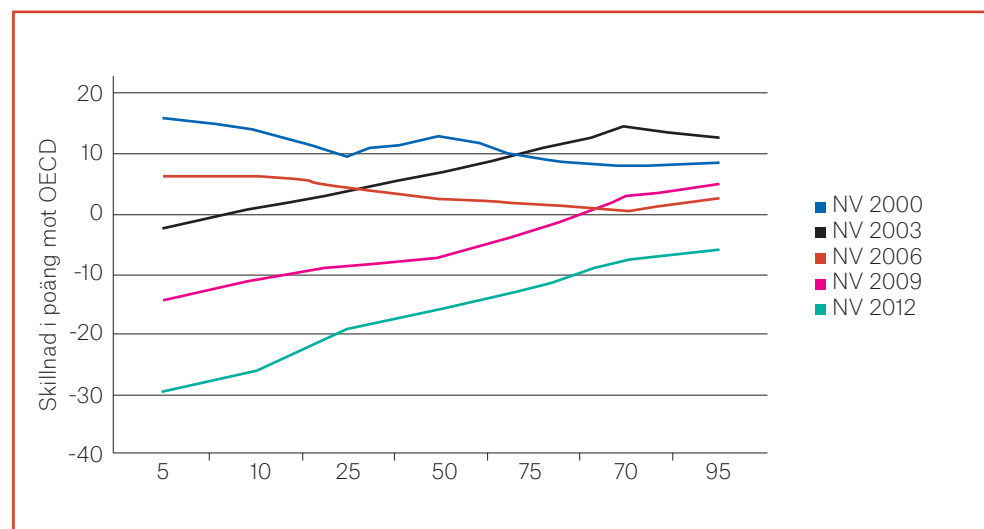
Segregationens konsekvenser

Segregation har en rad negativa konsekvenser såväl för enskilda individer som för samhället i stort. Vi har i denna rapport valt att fokusera på den söndrande effekt som segregationen har på samhället dels på grund av att barn hålls åtskilda utifrån faktorer som inkomst, etnisk bakgrund och social klass – och dels på grund av att dessa barn får vitt skilda livschanser av att gå i en skola som blir allt mindre likvärdig. Att denna separation och sortering av barn i Sverige inte bara upprätthålls utan rent av förstärks av vårt skolsystem är ett av våra i särklass största samhällsproblem.

Ett av de mest uppenbara problemen med skolsegregation är att elever sorteras utifrån prestation och förutsättningar. En tydlig indikation på det är att den så kallade mellanskolvariationen har ökat. Detta innebär att skillnaden mellan skolors genomsnittsresultat ökar och blir allt tydligare kopplad till elevsammansättningen. Andelen skolor med många socioekonomiskt svaga respektive starka elever ökar och skillnaden mellan skolornas resultat ökar. Skolverket konstaterar i sin senaste likvärdighetsrapport att ”skolans socioekonomiska elevsammansättning” och ”elevernas socioekonomiska bakgrund fått en ökad betydelse för hur de lyckas i grundskolan” det senaste årtiondet.^[47]

OECD menar att segregation är allvarligt inte minst eftersom det är viktigt för alla barn, men speciellt för elever med större utmaningar, att man går i blandade skolor.^[48] Det är uppenbart utifrån PISA-data att det framför allt är de ”svagare” eleverna som har drabbats av vår skolpolitik, som under lång tid gjorde att svenska skolresultat sjönk i OECD:s PISA-mätningar. Bild 5 visar att det var de svagare eleverna (till vänster i diagrammet) som i varje omgång av provet försämrades mest under de tolv år som Sveriges PISA-resultat sjönk.

Bild 5. PISA-resultat i naturvetenskap, uppdelade efter årtal och elevernas prestationsgrad^[49]

47 Skolverket 2018.

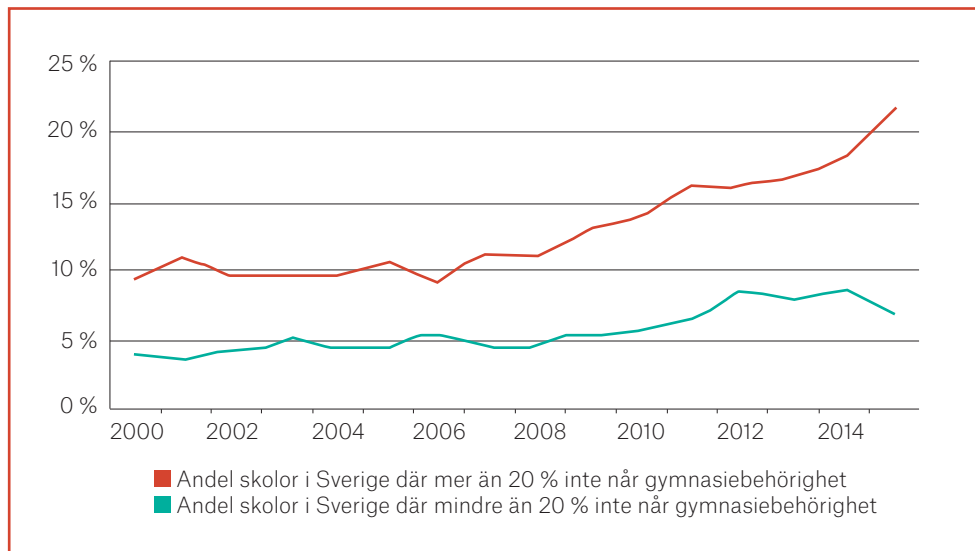
48 Agasisi 2018.

49 Jakobsson 2014.

När det gäller skillnader mellan skolor bör man särskilt rikta ljuset mot den dramatiskt ökade andelen skolor i Sverige där många elever misslyckas med att nå gymnasiebehörighet (den röda linjen i bild 6 nedan). Dessa utgörs i hög grad av ”negativt” segregerade skolor, som drabbats av gräddskumning och white flight.

Bild 6. Allt fler skolor har en hög andel elever som inte når gymnasiebehörighet^[50]

Den ökade segregationen och etablerandet av gräddskumning, white flight och förlorarskolor, som vi beskrivit tidigare i denna rapport, har starkt påverkat mellanskolvariationen. I en studie från 2016 som vi tidigare nämnt studerade Pontus Bäckström de grundskolor där minst 20 procent av eleverna inte når behörighet till gymnasieskolan, den så kallade ”femt-edelsgruppen” (den röda linjen i bild 6 ovan). Dessa skolor har ökat kraftigt, främst bland kommunala skolor, och dessutom fått en markant ökad andel elever med utländsk bakgrund, en förändring som korrelerade starkt med skolornas resultatförsämring. Sammantaget förklarade förändringen i elevsammansättning omkring 30 procent av variationen i resultatnedgång, men en oförklarad variation kvarstod.

En sådan oförklarad variation mellan skolors resultat finner även Skolverket.^[51] Myndigheten visar att skillnaderna i elevsammansättning (med avseende på föräldrarnas yrke, utbildning och inkomst) mellan svenska skolor ökade under åren 1998–2015. Dessutom har den oförklarade skillnaden i resultat mellan skolor ökat på senare år (2010–2015). Tidigare perioder har mellanskolvariationen i huvudsak kunnat förklaras med elevernas socioekonomiska bakgrund, det vill säga en ren segregations-effekt som lett till elevsortering mellan skolor. Men nu tror alltså Skolverket att sambandet mellan föräldrarnas inkomst och betygsresultaten har stärkts. Några tänkbara förklaringar kan vara ökade skillnader mellan skolor vad gäller utbildningskvalitet, lärares förväntningar och skolmiljö. Detta är alltså vad som skulle kunna ligga bakom den oförklarade resultat-skillnaden mellan skolor.

50 Utbildningsdepartementet 2017.

51 Skolverket 2018.

En indikation på att skolsegregationen kan ha bidragit till försämrade skolresultat framkommer också i en studie av pedagogikprofessorerna Jan-Eric Gustafsson och Kajsa Yang Hansen, som studerat korrelationen mellan föräldrars utbildningsnivå och elevers skolresultat åren 1988–2014 och finner att den ökat.^[52]

Att segregation kan ha negativa effekter på skolresultaten har även OECD pekat på nyligen. I en studie som publicerades tidigare i år och omfattade 69 länder under åren 2006–2015 analyserades PISA-resultaten för den socioekonomiskt svagaste fjärdedelen av eleverna. I synnerhet studerades vilka av dessa elever som når minst nivå 3 i PISA (vilket motsvarar acceptabla till goda färdigheter) och varför.^[53] OECD-forskarna visar att sannolikheten för att de socioekonomiskt svagaste eleverna når nivå 3 ökar med skolans genomsnittliga socioekonomi. Med andra ord har ”negativt” segregerade skolor en särskilt negativ effekt på skolresultaten för de redan mest utsatta eleverna – de eleverna drabbas mest av att gå i sådana skolor. Studiens resultat kan bidra till förståelsen av de oförklarade resultat-skillnaderna mellan skolor. Forskarna identifierar tre tänkbara förklaringar: (1) kamrateffekter som gör att elever lär sig mindre om de omges av andra elever med dåliga förutsättningar, samt att socioekonomiskt svagare skolor har (2) mindre resurser och (3) sämre stöd från föräldrar/lärare.

En relaterad faktor som förmodligen förklarar resultatnedgången i ”negativt” segregerade skolor är ”pedagogisk segregation”. Pedagogikforskaren Åse Hansson har tillsammans med bland andra den tidigare nämnde Jan-Eric Gustafsson använt det begreppet för att belysa ”bristande likvärdighet i såväl förutsättningar för som utformning av undervisning”. Forskarna undersökte i en studie 2016 hur lärarkompetensen fördelats över tid mellan skolor med varierande andelar elever med utländsk bakgrund. Man fann att lärarkompetensen blivit lägre i skolor där eleverna har sämre förutsättningar och att den största tillbakagången i lärarkompetens sedan mitten av 1990-talet har skett i kommunala skolor.^[54]

Även Lärarförbundet har med statistik från Skolverket funnit ett tydligt samband mellan andelen behöriga lärare och utbildningsnivån hos elevernas föräldrar. Skolor med fler barn till välutbildade föräldrar har fler behöriga lärare, medan motsatsen gäller för skolor där fler elever har lågutbildade föräldrar.^[55] I en undersökning bland sina medlemmar har Lärarförbundet också visat att det dessutom är just på skolorna med störst behov och lägst andel behöriga lärare som resursbristen är störst. Var tredje lärare på skolor med lågutbildade föräldrar svarar att deras resurser är otillräckliga – tre gånger så många som i skolor med många högutbildade föräldrar, där endast tolv procent av lärarna anser det.^[56]

Forskningen om pedagogisk segregation får också stöd av Skolinspektionen, som i sin senaste årsrapport skriver att man ser stora utmaningar för rektorer och lärare i mer utsatta skolor, eftersom de skolorna har svårt att rekrytera behöriga och erfarna lärare, vilket ”riskerar att ytterligare förvärra den bristande likvärdigheten”.^[57] Det är nämligen så att de mer

52 Gustafsson & Yang Hansen 2017.

53 Agasisi et al. 2018.

54 Hansson & Gustafsson 2016 och Larsson 2018.

55 Lärarförbundet 2017.

56 Ibid.

57 Skolinspektionen 2018.

utsatta skolorna inte bara väljs bort av socioekonomiskt starka elever och föräldrar – utan också av de behöriga och erfarna lärarna.^[58] Myndigheten konstaterar i årsrapporten att deras ”arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning visar på variationer inom och mellan skolor vilket innebär bristande likvärdighet i utbildningen”. Vidare befarar man ”fortsatt stora kvalitetsskillnader inom och mellan skolorna vad gäller elevernas undervisning och studiemiljö”.

Det torde vara uppenbart, men för säkerhets skull vill vi påpeka att allt detta går stick i stäv med den svenska skolans lagstadgade kompensatoriska uppdrag, som innebär att skolan ska utjämna skillnader i elevers förutsättningar – inte förstärka dem. Om allt stod rätt till i den svenska skolan skulle sambandet mellan lärarkompetens och föräldrarnas utbildningsnivå vara det rakt motsatta.

I många ”positivt” segregerade skolor, där fler elever har högutbildade föräldrar, finns ett annat problem som blivit alltmer uppmärksammat de senaste åren: betygsinflation. Skolforskaren Jonas Vlachos visade i fjol att ”alla friskolegrupper sätter genomgående högre betyg än kommunala skolor efter att hänsyn tagits till resultaten på de nationella proven. Skolor tillhörande IES och Kunskapsskolan utmärker sig särskilt i detta avseende.”^[59] Resultaten i Vlachos studie både styrker och fördjupar tidigare analyser med liknande resultat som han gjort åt IFAU och Konkurrensverket.^[60]

Även om betygsinflationen inte (som de tidigare redovisade segregations-effekterna) innebär ökade kunskapsskillnader, kommer den givetvis att öka de redan betydande skillnaderna i livschanser mellan elever i ”positivt” och ”negativt” segregerade skolor till de senares nackdel, med ofta livslånga konsekvenser.

Utöver segregationens skolrelaterade effekter, som vi redovisat hittills, finns givetvis många andra negativa aspekter av segregation. Nyligen kunde exempelvis en brittisk studie visa att skolor med mindre segregerad elevsammansättning bidrar till ökad social sammanhållning.^[61] Forskarna skriver: ”Elever från en etnisk grupp är mer positivt inställda till elever från en annan grupp om de möter elever från den gruppen i skolan.” En annan viktig faktor för sammanhållningen är möjligheten att röra sig från socioekonomiskt svaga till starkare miljöer, vilket enligt den omfattande amerikanska studien Moving to Opportunity visat sig ha mycket gynnsamma konsekvenser i synnerhet för yngre barn i utsatta områden.^[62]

Det finns även studier som visar på samband mellan segregation och andra för samhället och individen viktiga utfall, såsom utbildnings- och yrkesval, äktenskapsstatus, kriminalitet, inkomst, hälsa, sysselsättning, och attityder mot andra grupper som kan ha betydelse för polarisering och politiskt beslutsfattande.^[63] Effekterna är i många fall mätbara över flera generationer.^[64]

---

58 Se även Karbownik & Martinson (2014).

59 Vlachos 2018b.

60 Exempelvis Tyrefors Hinnerich & Vlachos 2016 och Vlachos 2010.

61 Burgess & Platt 2018.

62 Chetty et al. 2015, Johnson 2011, rev. 2016, Chetty et al. 2014, Chetty & Hendren 2016, rev. 2017, Enos & Celaya 2017, Brown & Enos 2017.

63 Göllner et al. 2018.

64 Johnson 2012.

Det finns med andra ord starka indikationer på att skolor som är mindre homogena med avseende på elevernas etnicitet och socioekonomiska bakgrund kan vara en nyckelfaktor för den sociala tilliten och för ett samhälle som håller ihop. Motsatsen, en alltmer segregerad skola, ökar sannolikt risken för misstro mellan grupper och för ett samhälle som glider – eller i värsta fall slits – isär.

Sammanfattningsvis är det sannolikt att segregationen bidragit till den trend av minskad likvärdighet och sjunkande kunskapsresultat som kunnat observeras av både myndigheter och forskare såväl i OECD:s stora jämförande PISA-studier som i andra svenska skolresultat (som betyg och nationella prov). Det är också uppenbart att segregationen har en rad negativa konsekvenser både inom skolan och i det omgivande samhället – konsekvenser som borde vara oacceptabla i en modern välfärdsstat som Sverige.

Slutsatser

I Sveriges 30 medelstora kommuner har ett parallellskolesystem vuxit fram, där de mer välutbildade och svenskbördiga i hög grad betjänas av andra skolor och lärare än lågutbildade och familjer med invandrarbakgrund. Som exemplet Nyköping visar, är det dessutom mycket lite som lokala politiker kan göra åt detta.

Vår studie visar dels en generell segregation som har sin bas i bostads-segregation och i att friskolorna inte tillämpar en närhetsprincip, dels en segregation/elevsortering som möjliggörs av själva skolvalet.

Detta är helt i linje med vad vi kan förvänta oss utifrån den forskning vi redovisat från såväl Sverige som andra länder. Den stora skillnaden är att vi i Sverige, i förhållande till samtliga dessa länder, har en mycket mer långtgående och oreglerad skolmarknad:

- Vi har ett socialt segregerande skolval.
- Vi har en i princip fri etableringsrätt för privata friskolor.
- Vi tillåter att skattefinansierade skolor drivs i aktiebolagsform och får göra obegränsade vinstuttag.
- Vi tillämpar skolpeng kopplad till eleven för såväl privata som kommunala skolor.

Samtliga dessa bör reformeras i syfte att förbättra skolresultaten och minska skolsegregationen. Inte minst den fria etableringsrätten som frånhänder kommuner möjligheten att motverka skolsegregationen. Frågan är dock om små förändringar räcker eller om skolans roll behöver diskuteras i ett vidare och nationellt perspektiv.

Per Molander, tidigare myndighetschef och statlig jämlikhetsutredare med en lång karriär som ämbetsman bakom sig, skriver i en rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO: "Staten bör återta det fulla ansvaret för hela skolsystemet för att de nationella intressena knutna till utbildningssystemet ska kunna tillgodoses på ett adekvat sätt. Den fria etableringsrätten och de privata skolorna bör avvecklas. Skolvalet avvecklas och ersätts med en möjlighet att uttrycka rangordnade önskemål om skoltillhörighet som stäms av mot samhällseliga mål om likvärdighet och integration".^[65]

Skolverkets generaldirektör Peter Fredriksson formulerar pregnant den insikt som genomsyrar även denna rapport: "Vi har skapat ett system där individperspektivet – att få välja skola – går före medborgarperspektivet. Vi vet att samhällsnyttan är större om skolorna är mindre segregerade, men det system vi har bidrar till segregationen."^[66]

Vi menar att regering och riksdag bör ta Per Molanders och Peter Fredrikssons ord på största allvar. Om man enbart nöjer sig med små justeringar inom ramen för vårt nuvarande skolsystem, som hittills, kommer vi i stället att få se fortsatt växande kunskapsklyftor och ökad segregation, med allvarliga samhällseliga konsekvenser som följd. Vårt nuvarande skolsystem är på väg att göra Sverige till ett söndrat land.

65 Molander 2017, s. 227.

66 By 2018.

Referenser

Agasisi, T. et al. (2018). *Academic resilience: What schools and countries do to help disadvantaged students succeed in PISA*. OECD Education Working Papers. Paris, OECD. https://www.oecd-ilibrary.org/education/academic-resilience_e22490ac-en

Andersson, e. a. (2010). "Ethnic segregation and performance inequality in the Swedish school system: a regional perspective." *Environment and Planning* 42: 2674-2686.

Andersson, E, Malmberg, B. & J. Östh. The changing geography of the Swedish school system. Forskningsprojekt.
<https://www.humangeo.su.se/english/research/research-areas/population-geography-migration-and-gis/projects/the-changing-geography-of-the-swedish-school-system-1.81164>

Arevik, N. (2015). "Bristen på likvärdighet större än någonsin". *Pedagogiska magasinet* 19 november.
<https://pedagogiskamagasinet.se/bristen-pa-likvardighet-storre-an-nagonsin/>

Bifulco, R. and H. Ladd (2007). "School choice, racial segregation, and test-score gaps: Evidence from North Carolina's charter school program." *Journal of Policy Analysis and Management* 26(1): 31–56.

Bjordal, I. (2016). *Markedsretting i en urban norsk skolekontekst - Et sosialt rettferdighetsperspektiv*, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Doktorsavhandling.

Brandén, M. & M. Bygren (2018a). *School Choice and School Segregation: Lessons from Sweden's School Voucher System*. The IAS Working Paper Series 2018(1). Linköping: Linköping University Electronic Press.
<http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1218847&dswid=-7986>

Brandén, M. & M. Bygren (2018b). "Forskare: Fler friskolor leder till segregation". *Svenska Dagbladet* okänt datum.
<https://www.svd.se/forskare-fler-friskolor-leder-till-segregation>

Brown, J. R. & R. D. Enos (2017). *Partisan Segregation*. <https://scholar.harvard.edu/files/renos/files/brownenos.pdf>

Bunar, N. (2010). "Choosing for quality or inequality: current perspectives on the implementation of school choice policy in Sweden". *Journal of Education Policy* 25(1): 1–18.

Burgess, S. & L. Platt (2018). "Integrating the next generation: how school composition affects inter-ethnic attitudes". *LSE British Politics and Policy*, 22 maj.

<http://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/integrating-the-next-generation-school-composition>

By, Ulrika (2018). "Skolsegregationen fortsätter öka". *Dagens Nyheter*, 21 mars. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/skolsegregationen-fortsatter-oka/>

Böhlmark, A., Holmlund, H. & M. Lindahl (2015). *Skolsegregation och skolval*. Rapport 2015:5, IFAU. <https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2015/r-2015-05-skolsegregation-och-skolval.pdf>

Carlbom, T. (2017). "Fyra högstadier blev ett för alla - bröt segregationen". *Dagens Samhälle*, 27 april. <https://www.dagenssamhalle.se/nyhet/fyra-hogstadier-blev-ett-alla-brot-segregationen-16935>

Chetty, R., Hendren, N., Kline, P. & E. Saez (2014). *Where is the Land of Opportunity? The Geography of Intergenerational Mobility in the United States*. NBER Working Paper No. 19843, National Bureau of Economic Research. <http://www.nber.org/papers/w19843>

Chetty, R., Hendren, N. & L. F. Katz (2015). *The Effects of Exposure to Better Neighborhoods on Children: New Evidence from the Moving to Opportunity Experiment*. NBER Working Paper No. 21156, National Bureau of Economic Research. http://www.nber.org/mtopublic/final/MTO_IRS_2015.pdf

Chetty, R. & N. Hendren (2016, rev. 2017). *The Impacts of Neighborhoods on Intergenerational Mobility I: Childhood Exposure Effects*. NBER Working Paper No. 23001, National Bureau of Economic Research. <http://www.nber.org/papers/w23001>

Ernestam, J. (2018). "Vilka elever går i friskolor?". *Lärarförbundets utredarblogg*, 28 maj. <https://www.lararforbundet.se/bloggar/lararforbundets-utredarblogg/vilka-elever-gaar-i-friskolor>

Europarådet (2017). *Fighting school segregation in Europe through inclusive education: a position paper by the Commissioner for Human Rights*. Brussels, The Council of Europe.

Fiske, E. & H. Ladd (2000). *When Schools Compete, A Cautionary Tale*. Washington D.C., Brookings Institution Press.

FLS – Föreningen Lärare i Samhällskunskap (2016). "Skolsegregation i svenska grundskolor". Intervju med Pontus Bäckström. 12 september. <https://flsriks.wordpress.com/2016/09/12/skolsegregation-i-svenska-grundskolor/>

Forsberg, H. (2018). "School competition and social stratification in the deregulated upper secondary school market in Stockholm." *British Journal of Sociology of Education*.

Frankenberg, E. et al. (2011). "Choice without equity: Charter school segregation". *Education Policy Analysis Archives* 19(1).

Friedman, M. & R. Friedman (2017). *Frihet att välja*. Stockholm, Timbro förlag.

Garcia, D. R. (2008). "The Impact of School Choice on Racial Segregation in Charter Schools." *Educational Policy* 22(6): 805-829.

Goldhaber, D. D. (1999). "School Choice: An Examination of the Empirical Evidence on Achievement, Parental Decision Making, and Equity". *Educational Researcher* 28(9): 16-25.

Gustafsson, J.-E. (2017). "Proven ger en kluven bild av den svenska skolan". *Forskning & Framsteg* nr 3 2017. <https://fof.se/tidning/2017/3/artikel/proven-ger-en-kluven-bild-av-den-svenska-skolan>

Gustafsson, J.-E. & K. Yang Hansen (2017). "Changes in the Impact of Family Education on Student Educational Achievement in Sweden 1988-2014". *Scandinavian Journal of Educational Research*, vol. 62, issue 5. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00313831.2017.1306799>

Göllner, R., Damian, R. I., Nagengast, B., Roberts, B. W. & U. Trautwein (2018).

"It's Not Only Who You Are but Who You Are With: High School Composition and Individuals' Attainment Over the Life Course". *Psychological Science*. <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0956797618794454?journalCode=pssa>

Hansson, Å. & J.-E. Gustafsson (2016). "Pedagogisk segregation: Lärar-kompetens i den svenska grundskolan ur ett likvärdighetsperspektiv". *Pedagogisk Forskning i Sverige*, årgång 21, nr 1-2. <http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/view/16346/14811>

Hatch, T. (2014). "Proposals for change in Chile". *International Education News*.

Hattie, J. (2014). *Synligt lärande. En syntes av mer än 800 metaanalyser om vad som påverkar elevers skolresultat*. Stockholm: Natur & Kultur.

Hattie, J. (2016). *Mindframes and Maximizers*. Third annual Visible Learning conference, Washington, DC.

Henrekson, M. & J. Wennström (2018). *“Post-Truth” Schooling and Marketized Education: Explaining the Decline in Sweden’s School Quality*. Research Institute for Industrial Economics, Working Paper no. 1228. <https://www.ifn.se/eng/publications/wp/2018/1228>

Jakobsson, A. (2014) ”Några re-analyser av PISA-resultaten 2000-2012”. <https://kfsk.se/larandechoarbetsliv/wp-content/uploads/sites/8/2015/02/2014-10-03-Anders-Jakobsson.pdf>

Johansson, T. (2017). ”Nyköpingsmodellen får pris – i Österrike”. *Södermanlands Nyheter*, 9 december. <https://www.sn.se/nykoping/nykoping-modellen-far-pris-i-osterrike/>

Johnson, R. C. (2011, rev. 2016). *Long-run Impacts of School Desegregation & School Quality on Adult Attainments*. NBER Working Paper No. 16664. National Bureau of Economic Research. <http://www.nber.org/papers/w16664>

Johnson, R. C. (2012). *The grandchildren of Brown: The long legacy of school desegregation*. https://gsppi.berkeley.edu/~ruckerj/RJabstract_BrownDeseg_Grandkids.pdf

Karbownik, K. & S. Martinson (2014). *Svenska högstadie- och gymnasielärares rörlighet på arbetsmarknaden*. Rapport 2014:11. Uppsala: IFAU. <https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2014/r-2014-11-svenska-hogstadie--och-gymnasielarares-rorlighet-pa-arbetsmarknaden.pdf>

Kallstenius, J. (2010). *De mångkulturella innerstadsskolorna Om skolval, segregation och utbildningsstrategier i Stockholm*. Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Studies in Sociology New series 49., Stockholm.

Kessel, D. & E. Olme (2018). Ett smartare och rättvisare och mindre segregerat skolval. Rapport nr 8 2018, Tankesmedjan Tiden. <https://tankesmedjantiden.se/arkiv/ny-forskningsrapport-10-forslag-for-ett-mindre-segregerande-skolvalssystem>

Kinnander, P. (2016). ”Nyköpings skolmodell får pris för jämlikhet”. SVT 16 september. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sormland/nykopings-skolmodell-far-pris-for-jamlikhet>

Kornhall, P. (2013). *Barnexperimentet: Svensk skola i fritt fall*. Stockholm, Leopard.

Lankford, H. & J. Wyckoff (2006). ”The Effect of School Choice and Residential Location on the Racial Segregation of Students. Improving School Accountability”. *Advances in Applied Microeconomics* 14: 185-239.

Larsson, Åsa (2018). "Forskaren: Social bakgrund avgör undervisningens kvalitet". *Skolvärlden*, 22 februari. <http://skolvärlden.se/artiklar/forskar-en-social-bakgrund-avgor-undervisningens-kvalitet>

Lindgren, K. (2016). "Pisa 2015: Uppåt i allt utom likvärdighet". *Lärarnas tidning*, 6 december. <https://lararnastidning.se/uppat-i-allt-utom-likvardighet/>

Lärarförbundet (2017). "Lärarbristen slår hårdast mot utsatta skolor - skillnader i andel behöriga ökar". 21 mars. <https://www.lararforbundet.se/artiklar/lararbristen-slaar-haardast-mot-utsatta-skolor-skillnader-i-andel-behoriga-okar>

Malmberg, B. (2013). "Fria skolvalet en motor i segregationen". *Pedagogiska magasinet*, 17 september. <https://pedagogiskamagasinet.se/fria-skolvalet-en-motor-i-segregationen/>

Malmberg, B., Andersson, E. & J. Östh (2012). "Skolvalet används för att undvika underprivilegierade". *Dagens Nyheter*, 20 maj. <https://www.dn.se/debatt/skolvalet-anvands-for-att-undvika-underprivilegierade/>

Molander, P. (2017). *Dags för omprövning – en ESO-rapport om styrning av offentlig verksamhet*. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. 2017:1.

Musset, P. (2012). "School Choice and Equity: Current Policies in OECD Countries and a Literature Review." *OECD Education Working Papers* (66).

OECD (2015). *Improving Schools In Sweden. An OECD Perspective*. Paris, OECD.

OECD (2016). *PISA 2015 Results (Volume II): Policies and Practices for Successful Schools*.

PISA, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264267510-table105-en>

Regeringen (1989). *Regeringens proposition 1989/90:41 om kommunalt huvudmannaskap för lärare, skolledare, biträdande skolledare och syofunktionärer*. Utbildningsdepartementet. Stockholm, Regeringen.

Regeringen (1992). *Om valfrihet och fristående skolor*. Prop. 1991/92:95.

Sahlgren, G. H. (2013). Skolval, segregation och likvärdighet – vad säger forskningen?

Sjoerd, K., et al. (2003). "School Choice and Ethnic Segregation." *Educational Policy* 17(4): 452-477.

Skolinspektionen (2018). Årsrapport 2017. Strategier för kvalitet och helhet i utbildningen.

Skolverket (2013). *Skolverkets lägesbedömning 2013*. Rapport 387. Stockholm, Skolverket.

Skolverket (2017). *Skolverkets lägesbedömning 2017*. Rapport 455. Stockholm, Skolverket.

Skolverket (2018). *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskolan*. Rapport 467. Stockholm, Skolverket.

Smith, K. B. & K. J. Meier (2015). *The Case Against School Choice. Politics, Markets, and Fools*. New York, Routledge.

”Studie: Det fria skolvalet ger ökad segregation” (2013). Sveriges Radio, 27 februari.
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5456437>

Tenfält, T. (2016). ”Nyköping byggde ny skola och bröt segregationen”. *Dagens Nyheter*, 7 juli. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/nykoping-bygde-ny-skola-och-brot-segregationen/>

Thieme, C. & E. Trevino (2011). ”School Choice and Market Imperfections: Evidence From Chile.” *Education and Urban Society* 45(6) 635–657
45(6): 635-657.

Thullberg, P. (2012). ”Därför statlig grundskola: Bakgrund får inte avgöra skolgång”. I Isaksson, C. *Grundskolan 50 år: Från folkskola till folkets skola*. Stockholm, Ekerlids förlag: 69–88.

Thullberg, P. (2014). *Utvärdera för utveckling – om utvärdering av skolpolitiska reformer*. SOU 2014:12. S. o. utredningar.

Trumberg, A. (2011). *Den delade skolan. Segregationsprocesser i det svenska skolsystemet*. Örebro studies in Human Geography (6).

Tyrefors Hinnerich, B. & Vlachos, J. (2016). *Skillnader i resultat mellan gymnasieelever i fristående och kommunala skolor*. Rapport 2016:10, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU.
<https://www.ifau.se/sv/Forskning/Publikationer/Rapporter/2016/skillnader-i-resultat-mellan-gymnasieelever-i-fristaende-och-kommunala-skolor/>

Utbildningsdepartementet (2017). ”Unik förstärkning av den statliga finansieringen av skolan”. Promemoria, 14 september.
<https://www.regeringen.se/4a63be/contentassets/a8d-d60826c4647a99c85fb5b8c20d4c5/unik-forstarkning-av-den-statliga-finansieringen-av-skolan.pdf>

Vlachos, J. (2010). *Betygets värde – En analys av hur konkurrens påverkar betygssättningen vid svenska skolor*. Uppdragsforskningsrapport 2010:6, Konkurrensverket.

<http://www.konkurrensverket.se/globalassets/aktuellt/nyheter/betygets-varde.pdf>

Vlachos, J. (2014). Var finns friskolorna? *Ekonomistas, nationalekonomer om samhället, politiken och vetenskapen*, 14 mars. <https://ekonomistas.se/2014/03/14/var-finns-friskolorna/>

Vlachos, J. (2018a). "Vad styr familjers skolval?". *Ekonomistas, nationalekonomer om samhället, politiken och vetenskapen*, 4 maj. <https://ekonomistas.se/2018/05/04/vad-styr-familjers-skolval/>

Vlachos, Jonas (2018b). *Trust-Based Evaluation in a Market-Oriented School System*. Working Paper no. 1217, Institutet för näringslivsforskning. https://www.ifn.se/publikationer/working_papers/2018/1217

Waslander, S. and M. Thrupp (2006). "Choice, competition and segregation: an empirical analysis of a New Zealand secondary school market 1990-1993." *Journal of Education Policy* 10(1): 1-26.

Weinstein, J. (2015). Q&A with José Weinstein. Lead The Change Series. A. E. c. s. i. group. 45.

Yang Hansen, K. & J.-E. Gustafsson (2016). "Causes of educational segregation in Sweden – school choice or residential segregation." *Educational Research and Evaluation*. 22(1-2): 23–44.

Åstrand, B. (2016). "From Citizens to Consumers. The Transformation of Democratic Ideals into School Markets in Sweden". I Adamson, F., Åstrand, B. & L. Darling Hammond. *Global Education Reform. How Privatization and Public Investment Influence Education Outcomes*. New York, Routledge.

Öberg, S. A. et al. (2016). "Professions under siege" *Statsvetenskaplig tidskrift* 118(1).

Bilaga 1 – Så genomfördes studien

Syftet med denna studie är att illustrera skolvalets segregerande effekt i medelstora kommuner/städer i Sverige. Urvalet omfattar därför samtliga 30 kommuner i Sverige som har en folkmängd på mellan 50 000 och 100 000 invånare. Sammantaget bor drygt två miljoner människor i kommunerna som ingår i studien.

Kommun	Län	Folkmängd
Halmstads kommun	Hallands län	99 443
Sundsvalls kommun	Västernorrlands län	98 758
Södertälje kommun	Stockholms län	95 755
Botkyrka kommun	Stockholms län	91 531
Växjö kommun	Kronobergs län	90 899
Karlstads kommun	Värmlands län	90 882
Haninge kommun	Stockholms län	87 405
Kristianstads kommun	Skåne län	83 975
Kungsbacka kommun	Hallands län	81 590
Solna kommun	Stockholms län	79 328
Luleå kommun	Norrbottnens län	77 307
Järfälla kommun	Stockholms län	75 798
Skellefteå kommun	Västerbottens län	72 638
Sollentuna kommun	Stockholms län	71 591
Täby kommun	Stockholms län	70 106
Kalmar kommun	Kalmar län	67 213
Karlskrona kommun	Blekinge län	66 608
Mölnåls kommun	Västra Götalands län	65 631
Varbergs kommun	Hallands län	62 590
Östersunds kommun	Jämtlands län	62 479
Norrtälje kommun	Stockholms län	60 550
Gotlands kommun	Gotlands län	58 464
Falu kommun	Dalarnas län	58 214
Trollhättans kommun	Västra Götalands län	58 080
Örnsköldsviks kommun	Västernorrlands län	56 174
Uddevalla kommun	Västra Götalands län	55 581
Nyköpings kommun	Södermanlands län	55 328
Skövde kommun	Västra Götalands län	54 682
Hässleholms kommun	Skåne län	51 897
Borlänge kommun	Dalarnas län	51 848

I varje kommun granskades skolorna med årskurs 9. Detta då det framför allt är högre upp i grundskolan som skolvalet börjar slå igenom, eftersom de flesta föräldrar i låg- och mellanstadiet prioriterar närhet till hemmet. Skolor med färre än tio elever i årskurs 9 togs inte med på grund av att statistiken för dessa inte redovisas i detalj av Skolverket. Vi tog också bort skolor för extra resurskrävande elever, som till exempel förberedelseklasser. För att generera data över kommunernas skolor använde vi Skolverkets databas Siris för läsåret 2016–2017.

Siris innehåller även uppgifter om dels andelen föräldrar med utländsk bakgrund (a_{Us} för respektive skola och a_{Uk} för hela kommunen), dels andelen föräldrar med eftergymnasial utbildning (a_{Ejs} för respektive skola och a_{Ejk} för hela kommunen). När det saknades uppgifter, på grund av Skolverkets maskering av data i skolor med färre än tio elever, sattes värdet till medelvärdet 5. Med de ur Siris framtagna uppgifterna skapade vi ett segregationsindex på följande sätt:

- 1) *kommunens* genomsnittliga värde för andelen utrikesfödda elever eller vars bägge föräldrar är utlandsfödda (a_{Uk}) subtraherades från respektive skolas medelvärde på samma variabel (a_{Us})
- 2) *kommunens* genomsnittliga värde för andelen elever vars bägge föräldrar saknar eftergymnasial utbildningsnivå (a_{Ejk}) subtraherades från respektive skolas medelvärde för samma variabel (a_{Ejs})
- 3) de två resulterande värdena summerades och summan multiplicerades med -1 (för att vända tecknet och anpassa värdet till benämningarna "positiv" respektive "negativ" segregation), på så sätt erhöles *segregationsindexvärdet* S_i .

Alltså:

Segregationsindex (S_i) = - ((andelen med utlandsfödda föräldrar på skolan – andelen i kommunen) + (andelen elever vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning på skolan – andelen i kommunen))

Proceduren kan också beskrivas med följande formel:

$$S_i = - ((a_{Us} - a_{Uk}) + (a_{Ejs} - a_{Ejk}))$$

Så beräknades vårt segregationsindex

	Medel utl. bakgrund	Medel ej högre utb.	Skolans värde relativt kommunens på utl. bakgrund	Skolans värde relativt kommunens på utl. bakgrund	Sammanlagd indexvärde
Skolkommunen	24	32			
Centrala skolan	17	12	-7	-20	27
Genomsnittsskolan	29	31	5	-1	-4
Förortsskolan	57	55	33	23	-54

Centrala skolans medel för utländsk bakgrund - kommunens snitt: $17 - 24 = -7$

Förortsskolans medel för högre utbildningsbakgrund - kommunens snitt: $55 - 32 = 23$

Summa av avvikelserna från kommunens genomsnitt för Genomsnittsskolan $5 + [-1] = 4$

"Centrala skolan" ($S_i = 27$) är en skola med fler barn till eftergymnasialt utbildade och svenskfödda föräldrar än kommunens genomsnitt, den är därmed "positivt" segregerad eftersom elevsammansättningen är gynnsam för skolans resultat. "Förortsskolan" ($S_i = -54$) är en skola med fler barn till utlandsfödda föräldrar utan eftergymnasial utbildning än kommunens genomsnitt, den är därmed "negativt" segregerad eftersom elevsammansättningen är ogynnsam för skolans resultat. "Genomsnittsskolan" ($S_i = -4$) ligger nära kommunens genomsnitt för båda dessa faktorer. (Exemplet är hämtat från skolor i Uppsala kommun.)

Vårt index sorterar skolorna utifrån andelen välutbildade och/eller svenskfödda föräldrar. Syftet är att illustrera den segregation som finns mellan skolorna i respektive kommun. Variablerna vi valt är de två faktorer som starkast förklarar elevers skolresultat.^[1] Variabeln utländsk härkomst kan också påvisa etnisk segregation (genom så kallad white flight).

För att synliggöra skolor med "positiv" och "negativ" segregation (det vill säga skolor där elevsammansättningen är gynnsam respektive ogynnsam för skolans resultat), satte vi en övre och nedre gräns för graden av segregation i indexet: starkt "positiv" segregation ovanför den övre gränsen och starkt "negativ" under den nedre gränsen. Gränserna lades vid skolor där det sammanlagda resultatet på segregationsindexet blev över 20 (starkt "positivt" segregerade skolor) eller under -20 (starkt "negativt" segregerade skolor). Ett typexempel, Sundsvall, visas i tabell 9 nedan.

¹ Andelen med utlandsfödda föräldrar har dock inget enkelt samband med skolresultat. Om man tar bort nyanlända familjer är utlandsfödda föräldrars barns resultat starkt beroende av föräldrarnas utbildningsbakgrund och generellt inte sämre än hos elever med svenskfödda föräldrar.

Tabell 9. Segregationsmönstret i Sundsvalls grundskolor

Skolor i Sundsvall	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Sundsvall, samtliga huvudmän	14	41				
Heliås lärcentrum	3	15	-11	-26	37	"Positivt" segregerade skolor
Mimerskolan	3	16	-11	-25	36	
Sundsvalls Montessoriskolan	8	22	-6	-19	25	
Njurunda Friskola	5	27	-9	-14	25	
Engelska Skolan i Sundsvall	13	22	-1	-19	20	
Kunskapsakademin	5	30	-9	-11	20	Måttligt eller ej segregerade skolor
Vibackeskolan 7-9	10	38	-4	-3	7	
Bergsäckers skola	9	40	-5	-1	6	
Matfors skola	4	46	-10	5	5	
Prolympia, Sundsvall	6	49	-8	8	-0	
Stöde skola	14	58	0	17	-17	"Negativt" segregerade skolor
Höglundaskolan	29	46	15	5	-20	
Hagaskolan 2	26	51	12	10	-22	
Nivrenaskolan	19	58	5	17	-22	
Lidens skola	25	70	11	29	-40	

UB (utländsk bakgrund) = andel elever som är utrikesfödda eller vars bägge föräldrar är utrikesfödda
UE (utan eftergymnasial utbildning) = andel elever med bägge föräldrar utan eftergymnasial utbildning
BIV (bakgrundsindexvärde) och **UIV** (utbildningsindexvärde) är indexvärdena vi räknat fram för utländsk bakgrund respektive utbildningsnivå, i förhållande till kommunens medelvärde. Ett negativt värde innebär att skolan har fler elever vars föräldrar bägge är svenskfödda och/eller har eftergymnasial utbildning. Ett positivt värde anger motsatsen.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabellen ska läsas som följer: i Sundsvall finns det sex skolor som är "positivt" segregerade (grönt i fältet längst till vänster) i så måtto att de har en liten andel elever med lågutbildade och/eller utlandsfödda föräldrar. Fem av dessa är friskolor (markerade med cerise). Fyra skolor i kommunen, samtliga kommunala (turkos), är "negativt" segregerade (ljusrött i fältet längst till vänster) och har alltså många elever med lågutbildade och/eller utlandsfödda föräldrar.^[2] Skolan precis ovanför vår brytpunkt (Kunskapsakademin) har alltså 5 procent elever med utlandsfödda föräldrar och 30 procent elever vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning. I skolan precis under vår brytpunkt (Höglundaskolan) har i stället 29 procent av barnens föräldrar utländsk bakgrund och 46 procent saknar eftergymnasial utbildning.

För tydlighetens skull vill vi betona att indexet är beroende av kommunens medelvärde för de två variablerna och att brytpunkten +/- 20 är vald för att illustrera segregationen. Ett segregationsindexvärde på 20 innebär alltså att skolan är *negativt segregerad* och har 20 procent fler elever än genomsnittet i den kommunen vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning och/eller är utrikes födda. Ett segregationsindexvärde på -20 innebär att skolan är *positivt segregerad*, då andelen sådana elever är 20 procent lägre i denna skola än kommunens genomsnitt.

Det går naturligtvis att diskutera var man ska lägga en sådan gräns och olika metodik för att göra en sådan gränsdragning, men såvitt vi kunnat

² Samtliga kommuntabeller indelade i tre grupper efter segregationsmönster finns redovisade i bilaga 2.

utröna finns ingen vedertagen och forskningsbaserad metod för att slå fast denna nivå. Det är viktigt att notera, vilket är tydligt i kommuntabellerna, att vi mycket väl kunde ha lagt nivån lägre och på så vis fångat in ännu mer av segregationen som finns runt om i landets kommuner och skolor.

Den metod vi valt illustrerar problemet med att göra jämförelser över hela landet, såsom ofta görs exempelvis i medier. Den stora variationen mellan kommuner (som skillnader i storlek, socioekonomiska faktorer och politiska förutsättningar) kan då maskera den på det lokala planet kraftfulla segregationen i många kommuner.

Bilaga 2 – Segregationstabeller för 30 svenska kommuner

Definitioner och beskrivningar

UB (utländsk bakgrund)

Enligt Skolverkets definition har de elever utländsk bakgrund som är födda utomlands, eller är födda i Sverige och vars bägge föräldrar är födda utomlands. Det innebär att en elev som är född i Sverige och har en förälder som är född utomlands har svensk bakgrund.

UE (utan eftergymnasial utbildning)

Enligt Skolverkets definition omfattas de elever vars båda föräldrar som högsta utbildning har genomgången folkskola/grundskola eller genomgången gymnasial utbildning. Det innebär att en elev som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning inte ingår i denna grupp.

BIV (bakgrundsindexvärde)

Andelen elever med utlandsfödda föräldrar på skolan minus andelen i kommunen. Ett positivt indexvärde innebär att skolan har en högre andel elever med svenskfödda föräldrar och/eller har eftergymnasial utbildning än kommunens genomsnitt. Ett negativt värde anger motsatsen.

UIV (utbildningsindexvärde)

Andelen elever vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning på skolan minus andelen i kommunen. Ett positivt indexvärde innebär att skolan har en högre andel elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning än kommunens genomsnitt. Ett negativt värde anger motsatsen.

Segregationsindex

Beräknas enligt följande formel (en mer utförlig beskrivning finns i bilaga 1):

Segregationsindex (Si) = – ((andelen med utlandsfödda föräldrar på skolan – andelen i kommunen) + (andelen föräldrar utan eftergymnasial utbildning på skolan – andelen i kommunen))

”Positivt” och ”negativt” segregerade skolor

Begreppen ”positivt” respektive ”negativt” segregerade skolor är forskningstermer som syftar på segregationens betydelse för skolans resultat och ska inte läsas som en värdering av segregationen som sådan. Därför har vi konsekvent skrivit orden med citattecken. ”Positivt” betyder alltså att skolan är segregerad på ett sätt som statistiskt sett ger bättre skolresultat (exempelvis betyg eller nationella prov) än om skolan varit mindre segregerad. Likaledes innebär ”negativ” segregation att skolans elevsammansättning är korrelerat med sämre genomsnittliga resultat än om skolan varit mindre segregerad.

För att synliggöra skolor med "positiv" och "negativ" segregation (det vill säga skolor där elevsammansättningen är gynnsam respektive ogynnsam för skolans resultat), har vi satte en övre och nedre gräns för graden av segregation i indexet: starkt "positiv" segregation ovanför den övre gränsen och starkt "negativ" under den nedre gränsen. Gränserna lades vid skolor där segregationsindexvärdet är över 20 (starkt "positivt" segregerade skolor) eller under -20 (starkt "negativt" segregerade skolor). På "positivt" segregerade skolor har en högre andel elever än kommunens genomsnitt föräldrar som är svenskfödda och/eller har eftergymnasial utbildning. På "negativt" segregerade skolor har en lägre andel elever än kommunens genomsnitt föräldrar som är svenskfödda och/eller har eftergymnasial utbildning.

Grupp 1: Kommuner med tydlig skolvalssegregation

De 16 kommunerna i den här gruppen uppvisar en tydlig skolvalsorsakad segregation. Det innebär att segregationen i högstadieskolorna är starkt orsakad av skolvalet och av friskolornas möjlighet att etablera sig var de vill och använda kö vid antagning. Vi kallar detta skolvalssegregation. Mönstret som framträder är att svenskfödda och välutbildade föräldrar i hög grad väljer bort kommunala skolor till förmån för friskolor – och att lågutbildade och icke svenskfödda föräldrars barn i hög utsträckning går i kommunala skolor.

Tabell 10. Borlänge

Skolor i Borlänge	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Borlänge, samtliga huvudmän	30	54				"Positivt" segregerade skolor
Kunskapsskolan Borlänge	15	35	-15	-19	34	
Ornäs skola	21	47	-9	-7	16	Måttligt eller ej segregerade skolor
Domnarvets skola	19	52	-11	-2	13	
Gylle skola 6-9	20	55	-10	1	9	
Forssaklackskolan	31	58	1	4	-5	
Maserskolan	66	71	36	17	-53	"Negativt" segregerade skolor

* Se tabell 9 för förklaring av kolumner.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabell 11. Hässleholm.

	Skolor i Hässleholm	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Hässleholm, samtliga huvudmän	26	52			
	Thoren Framtid i Hässleholm	8	31	-18	-21	39
	T4-skolan Montessori F-9	14	28	-12	-24	36
Måttligt eller ej segregerade skolor	T4-skolan F-9	5	61	-21	9	12
	Furutorpskolan 7-9	10	57	-16	5	11
	Internationella Engelska Skolan Hässleholm	34	35	8	-17	9
	Vannarödsskolan 6-9	21	59	-5	7	-2
	Tyringe skola 7-9	21	61	-5	9	-4
	Hästveda skola 4-9	25	63	-1	11	-10
	Västerskolan 7-9	29	59	3	7	-10
	Bjärnums skola 7-9	30	67	4	15	-19
	Silvias skola 1-9	41	65	15	13	-28
"Negativt" segregerade skolor	Linnéskolan F-9	48	59	22	7	-29
	Läredaskolan 7-9	56	53	30	1	-31

Tabell 12. Falun.

	Skolor i Falun	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Falun, samtliga huvudmän	14	40			
	Söderbaumska skolan	5	21	-9	-19	28
	Montessoriskolan i Falun	9	24	-5	-16	21
Måttligt eller ej segregerade skolor	Internationella Engelska Skolan Falun	20	30	6	-10	4
	Erlaskolan Falun	5	48	-9	8	1
	Bjursåskolan 7-9	5	54	-9	14	-5
	Hälsinggårdsskolan 7-9	17	43	3	3	-6
	Britsarvsskolan	20	41	6	1	-7
"Negativt" segregerade skolor	Svärdsskolan 7-9	5	61	-9	21	-12
	Västra Skolan	27	50	13	10	-23
	Friskolan Mosaik	5	95	-9	55	-46

Tabell 13. Gotland.

	Skolor i Gotland	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Gotland, samtliga huvudmän	9	47			
	Athenaskolan	4	31	-5	-16	21
Måttligt eller ej segregerade skolor	Solbergaskolan	11	39	2	-8	6
	Guteskolan, grundskola	5	53	-4	6	-2
	Romaskolan	5	56	-4	9	-5
	Södervärns skolan	13	53	4	6	-10
	Högbyskolan	15	63	6	16	-22
"Negativt" segregerade skolor	Solklintsskolan	10	71	1	24	-25
	Klinteskolan	22	66	13	19	-32
	Fårösundsskolan	32	73	23	26	-49

Tabell 14. Norrtälje.

Skolor i Norrtälje	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Norrtälje, samtliga huvudmän	14	56				"Positivt" segregerade skolor
Freinetskolan Hugin	7	33	-7	-23	30	
Freinetskolan Mimer	5	36	-9	-20	29	
Grindskolan	7	46	-7	-10	17	Måttligt eller ej segregerade skolor
Rådmansö skola	5	49	-9	-7	16	
Svanbergaskolan	8	55	-6	-1	7	
Länna skola	7	57	-7	1	6	
Viby friskola	9	58	-5	2	3	
Roslagsskolan	16	53	2	-3	1	
Montessoriskolan – Gustafslund	22	48	8	-8	0	
Bålbroskolan	15	67	1	11	-12	
Ekebyholmsskolan, gr.	5	95	-9	39	-30	"Negativt" segregerade skolor
Långsjöskolan	33	67	19	11	-30	
Norrsundsskolan	25	77	11	21	-32	
Hallsta skola	33	73	19	17	-36	

Tabell 15. Östersund.

Skolor i Östersund	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Östersund, samtliga huvudmän	12	36				"Positivt" segregerade skolor
Friggaskolan	5	13	-7	-23	30	
Prolympia, Östersund	7	25	-5	-11	16	Måttligt eller ej segregerade skolor
Östersunds Waldorfskola	5	27	-7	-9	16	
Storsjöskolan	8	29	-4	-7	11	
Östbergsskolan 2	10	29	-2	-7	9	
Lugnviksskolan	8	32	-4	-4	8	
Vallaskolan 7-9	13	28	1	-8	7	
Kastalskolan	4	50	-8	14	-6	
Treälvsskolan 1	7	50	-5	14	-9	
Parkskolan	24	41	12	5	-17	
Torvallaskolan	39	66	27	30	-57	"Negativt" segregerade skolor

Se tabell 9 för förklaring av samtliga kolumner på uppslaget.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabell 16. Karlskrona.

	Skolor i Karlskrona	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Karlskrona, samtliga huvudmän	18	35			
	Musikugglan	7	17	-11	-18	29
	Friskolan Svettpärlan	10	17	-8	-18	26
	Rosenholmskolan Sport College 7-9	5	23	-13	-12	25
	Karlskrona Montessorifriskola	16	13	-2	-22	24
Måttligt eller ej segregerade skolor	Galären Dator o Teknik	5	26	-13	-9	22
	Nättraby kunskapscentrum 7-9	5	30	-13	-5	18
	Galären, grundskola	16	32	-2	-3	5
	Galären Hälsa och Idrott	19	37	1	2	-3
	Rödebyskolan F-9	9	47	-9	12	-3
"Negativt" segregerade skolor	Lyckeby kunskapscentrum F-9	23	35	5	0	-5
	Jändelskolan 7-9	6	53	-12	18	-6
	Piggelinen	26	46	8	11	-19
	Wämöskolan 7-9	42	41	24	6	-30
	Sunnadalskolan F-9	95	75	77	40	-117

Tabell 17. Kalmar.

	Skolor i Kalmar	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Kalmar, samtliga huvudmän	19	37			
	Södra skolan	8	21	-11	-16	27
Måttligt eller ej segregerade skolor	Falkenbergsskolan	13	30	-6	-7	13
	Vasaskolan	14	30	-5	-7	12
	Lindsdalsskolorna	10	35	-9	-2	11
	Västra Skolan Kalmar	15	35	-4	-2	6
	Kalmar waldorfskola	24	33	5	-4	-1
"Negativt" segregerade skolor	Södermöreskolan	8	52	-11	15	-4
	Funkaboskolan	30	33	11	-4	-7
	Barkestopsskolan	31	51	12	14	-26
	Kalmarsundsskolan	49	49	30	12	-42

Se tabell 9 för förklaring av samtliga kolumner på uppslaget.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabell 18. Halmstad.

Skolor i Halmstad	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Halmstad, samtliga huvudmän	24	41				"Positivt" segregerade skolor
Wallbergsskolan	5	15	-19	-26	45	
Eketånga Montessoriskola	2	18	-22	-23	45	
Söndrumskolan 2	7	27	-17	-14	31	
Söndrumskolan 1	10	25	-14	-16	30	
Engelska Skolan i Halmstad	18	22	-6	-19	25	
Gullbrandstorpsskolan 1	8	33	-16	-8	24	
Stenstorpsskolan 1	8	39	-16	-2	18	Måttligt eller ej segregerade skolor
Getingeskolan 2	10	45	-14	4	10	
Furulundsskolan 1	17	45	-7	4	3	
Trönningeskolan	14	48	-10	7	3	
Vittra Halmstad	27	40	3	-1	-2	
Österledskolan 2	12	60	-12	19	-7	
Österledskolan 1	20	58	-4	17	-13	
Brunnsåkersskolan 3	34	46	10	5	-15	"Negativt" segregerade skolor
Fyllingskolan 1	39	51	15	10	-25	
Vallåsskolan 1	38	59	14	18	-32	
Östergårdsskolan 1	62	57	38	16	-54	
Östergårdsskolan 3	59	64	35	23	-58	
Östergårdsskolan 4	69	60	45	19	-64	

Tabell 19. Södertälje.

Skolor i Södertälje	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Södertälje samtliga huvudmän	51	52				"Positivt" segregerade skolor
Järna friskola	6	25	-45	-27	72	
Mariaskolan	17	24	-34	-28	62	
Nyckelskolan	9	40	-42	-12	54	
Örjanskolan grund	23	33	-28	-19	47	
Pershagenskolan	23	38	-28	-14	42	
Vittra Östertälje	31	31	-20	-21	41	
Järna grundskolor	13	51	-38	-1	39	Måttligt eller ej segregerade skolor
Hölöskolan	12	58	-39	6	33	
Rosenborgskolan	44	47	-7	-5	12	
Soldalaskolan	46	56	-5	4	1	
Södertälje friskola	57	50	6	-2	-4	
Oxbacksskolan	57	52	6	0	-6	
Brunnsängsskolan	56	57	5	5	-10	
Igelsta grundskola	70	45	19	-7	-12	"Negativt" segregerade skolor
Kringlaskolan	64	57	13	5	-18	
Lina grundskola	71	62	20	10	-30	
Blombackaskolan	78	65	27	13	-40	
Wasaskolan	91	64	40	12	-52	
Ronnaskolan	93	63	42	11	-53	
Hovsjöskolan	95	66	44	14	-58	

Tabell 20. Sundsvall.

	Skolor i Sundsvall	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Sundsvall, samtliga huvudmän	14	41			
	Heliås lärcentrum AB	3	15	-11	-26	37
	Mimerskolan	3	16	-11	-25	36
	Sundsvalls Montessoriskola	8	22	-6	-19	25
	Njurunda Friskola	5	27	-9	-14	23
	Engelska Skolan i Sundsvall	13	22	-1	-19	20
	Kunskapsakademin	5	30	-9	-11	20
Måttligt eller ej segre- gerade skolor	Vibackeskolan 7-9	10	38	-4	-3	7
	Bergsåkers skola	9	40	-5	-1	6
	Matfors skola	4	46	-10	5	5
	Prolympia, Sundsvall	6	49	-8	8	0
	Stöde skola	14	58	0	17	-17
"Negativt" segregerade skolor	Höglundaskolan	29	46	15	5	-20
	Hagaskolan 2	26	51	12	10	-22
	Nivrenaskolan	19	58	5	17	-22
	Lidens skola	25	70	11	29	-40

Tabell 21. Nyköping

	Skolor i Nyköping	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Nyköping samtliga huvudmän	21	48			
	Nyköpings Friskola	6	22	-15	-26	41
	Kunskapsskolan Nyköping	7	33	-14	-15	29
"Negativt" segregerade skolor	Mikaeliskolan	11	29	-10	-19	29
	Vittra Kungshagen	11	38	-10	-10	20
	Nyköpings högstadium	26	54	5	6	-11

Tabell 22. Växjö.

	Skolor i Växjö	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Växjö samtliga huvudmän	25	38			
	Kronoberg Skola	19	22	-6	-16	22
Måttligt eller ej segre- gerade skolor	Ringsbergsskolan	30	25	5	-13	8
	Bergundaskolan 7-9	16	41	-9	3	6
	Thoren Framtid i Växjö	21	37	-4	-1	5
	Fagrabäcksskolan	30	39	5	1	-6
	Teleborg Centrum	33	43	8	5	-13
	Norregårdsskolan	38	41	13	3	-16
	Växjö internationella Grundsk.	45	40	20	2	-22
"Negativt" segregerade skolor	Braås skola	36	62	11	24	-35
	Lammhults skola	38	62	13	24	-37

Tabell 23. Kungsbacka.

Skolor i Kungsbacka	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Kungsbacka, samtliga huvudmän	7	32				"Positivt" segregerade skolor
KMS Kullaviks Montessoriskola	2	11	-5	-21	26	
Nova Montessoriskola	2	16	-5	-16	21	
Vittra Forsgläntan	2	23	-5	-9	14	Måttligt eller ej segre- gerade skolor
Fullriggaren Malevik 4-9	8	22	1	-10	9	
Kullaviksskolan 7-9	7	23	0	-9	9	
Särö skola 4-9	9	23	2	-9	7	
Onsala Montessoriskola	10	24	3	-8	5	
Varlaskolan södra	7	29	0	-3	3	
Åsa Gårdsskola 4-9	5	36	-2	4	-2	
Toråskolan 4-9	5	35	-2	3	-1	
Åsaskolan 6-9	6	34	-1	2	-1	
Kapareskolan E-H	11	33	4	1	-5	
Kapareskolan A-D	10	35	3	3	-6	
Varlaskolan norra	6	40	-1	8	-7	
Hedeskolan 4-9	8	41	1	9	-10	
Smedingeskolan A	5	49	-2	17	-15	
Frillesåsskolan 4-9	7	45	0	13	-13	
Älvsåkersskolan 4-9	10	48	3	16	-19	
Smedingeskolan B	7	53	0	21	-21	"Negativt" segregerade skolor
Hålabäcksskolan 6-9	21	47	14	15	-29	

Tabell 24. Solna.

Skolor i Solna	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Solna, samtliga huvudmän	30	34				"Positivt" segregerade skolor
Ingridskolan, grundskola	5	34	-25	0	25	
Alfaskolan	27	20	-3	-14	17	Måttligt eller ej segre- gerade skolor
Råsundaskolan	20	34	-10	0	10	
Vittra Frösunda	29	31	-1	-3	4	
Ängskärsskolan i Solna	18	44	-12	10	2	
Ulriksdalsskolan	33	31	3	-3	0	
Bergshamraskolan	39	28	9	-6	-3	"Negativt" segregerade skolor
Tallbackaskolan	38	46	8	12	-20	
Skytteholmsskolan	46	49	16	15	-31	

Se tabell 9 för förklaring av samtliga kolumner på uppslaget.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabell 25. Luleå.

	Skolor i Luleå	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Luleå samtliga huvudmän	11	33			
	Nya Läroverket Bergviken	6	18	-5	-15	20
Måttligt eller ej segregerade skolor	Stadsöskolan 7-9	5	28	-6	-5	11
	Björkskataskolan	11	24	0	-9	9
	Nya Läroverket Bergnäset	9	26	-2	-7	9
	Montessoriskolan	12	28	1	-5	4
	Residensskolan 7-9	11	30	0	-3	3
	Bergskolan	5	37	-6	4	2
	Kräkbergsskolan	12	31	1	-2	1
	Norrskenet Luleå	23	39	12	6	-18
	Tunaskolan 7-9	24	39	13	6	-19
	Örnässkolan 7-9	19	46	8	13	-21
"Negativt" segregerade skolor	Hertsöskolan 7-9	16	50	5	17	-22
	Råneskolan 7-9	15	63	4	30	-34

Grupp 2: Kommuner med segregation, men inte tydlig skolvalssegregation

I den här gruppen finns tolv segregerade kommuner där segregationen inte lika tydligt är skolvalsorsakad, utan i högre grad kan bero på boendesegregation. Att kommunerna i den här gruppen har mindre kraftigt inslag av skolvalssegregation innebär inte att det inte finns skolsegregation och även i de flesta av dessa kommuner kan man se att skolvalet ökar segregationen. Situationen kan dessutom snabbt förändras om friskolor etablerar sig i andra lokaler.

Tabell 26. Uddevalla.

	Skolor i Uddevalla	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Uddevalla, samtliga huvudmän	26	45			
	Fridaskolan, Uddevalla	19	31	-7	-14	21
Måttligt eller ej segregerade skolor	Norgårdensskolan 7-9	10	43	-16	-2	18
	Linnéaskolan	18	41	-8	-4	12
	Sommarhemsskolan 7-9	20	49	-6	4	2
	Västerskolan 8-9	29	50	3	5	-8
	Hällebergsskolan	5	95	-21	50	-29
"Negativt" segregerade skolor	Ramnerödsskolan	74	71	48	26	-74

Tabell 27. Örnsköldsvik.

Skolor i Örnsköldsvik	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Örnsköldsvik, samtliga huvudmän	12	42				"Positivt" segregerade skolor
Alneskolan 5-9	5	26	-7	-16	23	
Själlevadskolan 7-9	5	33	-7	-9	16	
Höglandskolan 4-9	6	35	-6	-7	13	Måttligt eller ej segregerade skolor
Geneskolan	6	38	-6	-4	10	
Bjästaskolan 7-9	6	48	-6	6	0	
Ängetskolan 4-9	12	45	0	3	-3	
Bredbynskolan	10	54	-2	12	-10	
Husumskolan F-9	11	55	-1	13	-12	
Björnaskolan	28	63	16	21	-37	"Negativt" segregerade skolor
Broskolan Ö-viks Kristna skola	5	95	-7	53	-46	
Sörlidenskolan 4-9	58	55	46	13	-59	

Tabell 28. Trollhättan.

Skolor i Trollhättan	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Trollhättan, samtliga huvudmän	33	47				"Positivt" segregerade skolor
Fridaskolan, Trollhättan	7	26	-26	-21	47	
Strömslundsskolan 7-9	9	33	-24	-14	38	
Skogshöjdens skola 4-9	16	41	-17	-6	23	
Sjuntorpskolan 4-9	10	48	-23	1	22	
Stavreskolan 4-9	14	45	-19	-2	21	
Lyrfågelskolan 7-9	18	44	-15	-3	18	Måttligt eller ej segregerade skolor
Paradissskolan 7-9	31	31	-2	-16	18	
Nya Skolan, Trollhättan	48	48	15	1	-16	
Hjortmosseskolan 5-9	53	59	20	12	-32	"Negativt" segregerade skolor
Sylteskolan 7-9	62	68	29	21	-50	
Kronan 7-9	96	84	63	37	-100	

Se tabell 9 för förklaring av samtliga kolumner på uppslaget.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabell 29. Varberg.

	Skolor i Varberg	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Varberg, samtliga huvudmän	12	40			
	Ankarskolan 6-9	5	27	-7	-13	20
Måttligt eller ej segregerade skolor	Lindbergs skola 4-9	6	38	-6	-2	8
	Bläshammar skola 1-9	11	35	-1	-5	6
	Påskbergsskolan 7-9	13	33	1	-7	6
	Kunskapsskolan Varberg	16	36	4	-4	0
	Almers skola 7-9 och grundsärskolan äldre elever	20	33	8	-7	-1
	Rolfstorps skola F-3, 7-9 och fritidshem	5	48	-7	8	-1
	Håstensskolan 8-9	16	44	4	4	-8
	Våröbackaskolan F-3, 7-9 och fritidshem	9	52	-3	12	-9
"Negativt" segregerade skolor	Hagaskolan 4-9	27	41	15	1	-16
	Vidhögeskolan 6-9	12	58	0	18	-18
	Bosgårdsskolan 6-9	18	58	6	18	-24

Tabell 30. Mölndal.

	Skolor i Mölndal	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Måttligt eller ej segregerade skolor	Mölndal, samtliga huvudmän	17	30			
	Kvarnbysskolan	14	24	-3	-6	9
	Sörgårdsskolan	18	23	1	-7	6
	Hallensskolan	13	29	-4	-1	5
	Skånällaskolan 4-9	10	35	-7	5	2
	Montessoriskolan Kvarnhjulet	25	22	8	-8	0
	Sinntorpsskolan 4-9	10	38	-7	8	-1
	Växthuset	17	38	0	8	-8
	Almåsskolan	16	47	-1	17	-16
	Streteredsskolan	30	42	13	12	-25
"Negativt" segregerade skolor	Fässbergsskolan	31	45	14	15	-29

Tabell 31. Järfälla.

	Skolor i Järfälla	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Måttligt eller ej segregerade skolor	Järfälla, samtliga huvudmän	34	39			
	Engelska Skolan i Järfälla	30	24	-4	-15	19
	Fjällensskolan	25	38	-9	-1	10
	Viksjöskolan	28	41	-6	2	4
	Björkebyskolan	27	43	-7	4	3
	Källtorpskolan	40	49	6	10	-16
	Kvarnskolan	49	47	15	8	-23
"Negativt" segregerade skolor	Vittra Jakobsberg	60	40	26	1	-27
	Tallbohovskolan	82	66	48	27	-75

Tabell 32. Sollentuna.

Skolor i Sollentuna	UB	UE	BIV		Segregationsindex	
Sollentuna, samtliga huvudmän	26	27				"Positivt" segregerade skolor
Mikaelskolan	5	5	-21	-22	43	
Sollentuna musikklasser	12	11	-14	-16	30	
Vibyskolan	12	16	-14	-11	25	
Helenelundsskolan	14	15	-12	-12	24	
Runbacka skolor/Runan	10	23	-16	-4	20	Måttligt eller ej segregerade skolor
Utbildning Silverdal, gr.	24	17	-2	-10	12	
Futuraskolan Rådan	30	14	4	-13	9	
Gärdesskolan	25	25	-1	-2	3	
Norrvikens skola	21	31	-5	4	1	
Edsbergsskolan	27	27	1	0	-1	
Utbildning Rotebro/Gillboskola	19	38	-7	11	-4	
Futuraskolan Hertig Karl	28	31	2	4	-6	
Häggviksskolan	29	37	3	10	-13	
Sofielundsskolan	38	28	12	1	-13	
Vittra Sollentuna	57	45	31	18	-49	"Negativt" segregerade skolor
Sollentuna International school	85	49	59	22	-81	

Tabell 33. Botkyrka.

Skolor i Botkyrka	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex	
Botkyrka, samtliga huvudmän	49	53				"Positivt" segregerade skolor
Trädgårdsstadsskolan	15	30	-34	-23	57	
Malmsjö skola	11	50	-38	-3	41	
Broängsskolan	22	45	-27	-8	35	
Falkbergsskolan	24	49	-25	-4	29	
Kunskapsskolan Tumba	36	47	-13	-6	19	Måttligt eller ej segregerade skolor
Björkhaga Skola	44	48	-5	-5	10	
Tunaskolan	47	53	-2	0	2	
Freinetskolan Kastanjen	74	53	25	0	-25	"Negativt" segregerade skolor
Botkyrka Friskola F-9	65	62	16	9	-25	
Hammerstaskolan	76	64	27	11	-38	
Storvretskolan	76	68	27	15	-42	
Brunnaskolan	79	66	30	13	-43	
Grindtorpsskolan	85	66	36	13	-49	
Kvarnhagsskolan	79	73	30	20	-50	
Karsby International School	94	66	45	13	-58	
Fittjaskolan Botkyrka Norra	91	76	42	23	-65	

Se tabell 9 för förklaring av samtliga kolumner på uppslaget.

■ Friskola ■ Kommunal skola

Tabell 34. Karlstad.

	Skolor i Karlstad	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Måttligt eller ej segregerade skolor	Karlstad, samtliga huvudmän	18	33			
	Ilandaskolan	8	27	-10	-6	16
	Norrstrandsskolan Ventus Aqua	8	29	-10	-4	14
	Norrstrandsskolan Terra Ignis	8	32	-10	-1	11
	Engelska Skolan i Karlstad	27	24	9	-9	0
	Thoren Framtid Karlstad	17	34	-1	1	0
	Hultsbergsskolan 7-9	16	36	-2	3	-1
	Rudsskolan 7-9	21	33	3	0	-3
"Negativt" segregerade skolor	Mariebergsskolan	22	36	4	3	-7
	Vålbergsskolan 4-9	7	63	-11	30	-19
	Nyeds skola 7-9	5	56	4	23	-27
	Frödingskolan	69	63	51	30	-81

Tabell 35. Haninge.

	Skolor i Haninge	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Haninge, samtliga huvudmän	28	55			
	Dalarö skola	11	45	-17	-10	27
	HagaLyckebysskolan	10	46	-18	-9	27
Måttligt eller ej segregerade skolor	Tungelsta skola	9	58	-19	3	16
	Rudanskolan	17	55	-11	0	11
	Vendelsöalmsskolan	24	54	-4	-1	5
	Deltaskolan	24	57	-4	2	2
	Ribbyskolan	37	63	9	8	-17
	Söderbymalmsskolan	54	70	26	15	-41
"Negativt" segregerade skolor	Brandbergsskolan	58	68	30	13	-43

Tabell 36. Kristianstad.

	Skolor i Kristianstad	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
"Positivt" segregerade skolor	Kristianstad, samtliga huvudmän	30	44			
	Rönnowskolan MH	5	26	-25	-18	43
Måttligt eller ej segregerade skolor	Antonskolan Blekedamm	13	32	-17	-12	29
	Kristianstads Montessoriskola	25	25	-5	-19	24
	Sännaskolan H	12	38	-18	-6	24
	Väskolan MH	10	41	-20	-3	23
	Öllsjöskolan MH	13	39	-17	-5	22
	Debergaskolan MH	4	53	-26	9	17
	Önnestads skola MH	12	49	-18	5	13
	Nosabyskolan	33	35	3	-9	6
	Fjälkinge skola MH	16	54	-14	10	4
	Spängerskolan MH	23	52	-7	8	-1
	Tollarps skola MH	21	62	-9	18	-9
	Slättängsskolan H	42	53	12	9	-21
"Negativt" segregerade skolor	Antonskolan Österäng	59	53	29	9	-38
	Norretullskolan	61	67	31	23	-54
	Fröknegårdsskolan H1	74	60	44	16	-60

Tabell 37. Täby.

Skolor i Täby	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Täby, samtliga huvudmän	14	21			
Skarpängsskolan	9	15	-5	-6	11
Milstensskolan	10	15	-4	-6	10
Futuraskolan Bergtorp	7	19	-7	-2	9
Täby Friskola-Enhagen	11	19	-3	-2	5
Nya Tidens Montessorisk. Täby	12	21	-2	0	2
Skolhagenskolan	9	24	-5	3	2
Kunskapsskolan Täby	9	26	-5	5	0
Engelska Skolan i Täby	22	16	8	-5	-3
Näsbyparksskolan	19	20	5	-1	-4
Näsbydalskolan	18	22	4	1	-5
Vallatorpsskolan	18	26	4	5	-9
Helleborusskolan	10	38	-4	17	-13
Byängsskolan	19	34	5	13	-18
Mellansjö skola	19	56	5	35	-40

Måttligt
eller ej segre-
gerade skolor

"Negativt"
segregerade
skolor

Grupp 3: Kommuner utan tydlig segregation

I gruppen utan tydligt segregerade skolor finns bara två kommuner, som bägge saknar friskolor. Även här finns naturligtvis segregation, men inte så kraftfull som i alla de andra kommunerna.

Tabell 38. Skövde

Skolor i Skövde	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Skövde samtliga huvudmän	20	43			
Vasaskolan 859	13	38	-7	-5	12
Stöpenskolan	9	51	-11	8	3
Vasaskolan 869	22	42	2	-1	-1
Eriksdalskolan 863	18	54	-2	11	-9
Helenaskolan 857	37	45	17	2	-19

Måttligt
eller ej segre-
gerade skolor

Tabell 39. Skellefteå.

Skolor i Skellefteå	UB	UE	BIV	UIV	Segregationsindex
Skellefteå samtliga huvudmän	13	43			
Kågeskolan 6-9	8	46	-5	-1	6
Ursviksskolan 6-9	9	44	-4	-1	5
Kanalskolan	10	39	-3	-1	4
Björnåkersskolan 6-9	11	42	-2	-1	3
Brännanskolan	11	27	-2	-1	3
Byskeskolan 6-9	12	60	-1	-1	2
Örjansskolan 6-9	14		1	-1	0
Bureskolan 6-9	17	59	4	-1	-3
Norrhammarskolan 6-9	18	42	5	-1	-4
Sörböleskolan Väst	19	40	6	-1	-5
Lövångersskolan	29	57	16	-1	-15
Bolidenskolan 6-9	34	71	21	-1	-20

Måttligt
eller ej segre-
gerade skolor

"Negativt"
segregerade
skolor

Se tabell 9 för förklaring av samtliga kolumner på uppslaget.

■ Friskola ■ Kommunal skola

